

વાયડામિત્ર

વર્ષ : ૯૯ અંક : ૫ મે - ૨૦૨૧

કિંમત રૂ. ૩૦/- (વાર્ષિક)

STAY

TAKE

HOME

HAPPY

CARE

NEW

JAY SHREE 🙏 KRISHNA

YEAR

એકિલ ટાવર : વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ : નરેશભાઈ આર. શાહ, અમદાવાદ

With best Compliments From

SHREE VAYAD GROUP OF COMPANIES

- **Shree Vayad Construction Corporation, Mumbai** ●●
- **Shree Samirinandan Projects Pvt.Ltd., Mumbai** ●●
- **Shree Vayad Developers, Nasik.** ●●
- **Shree Vayad Engineering, Nasik** ●●
- **Shivshakti Construction, Amravati** ●●

Trupti Rajendra Shah
Rahul Shah

Bipin Shah
Geeta Shah
Dhaval Shah

Jitendra Shah
Sunita Shah

7, Badeshwar Building. Opp. One up Store, Rajawadi, M.G. Road, Ghatkopar (East),
Mumbai 400 077. Tel : +91 22 21027687 E-mail : shreesamirinandan@gmail.com

શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ સંચાલિત વૈશ્વિક જ્ઞાતિ સમાચારપત્ર
વાયડામિત્ર

પ્રકાશન પ્રારંભ વર્ષ સંવત-૧૯૭૭ માસ : મહા - માર્ચ, ઈ.સ. ૧૯૨૧

મે - ૨૦૨૧, પ્રત-૧૧૨૬, વર્ષ-૯૯, અંક-૫

શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ

E-mail : vayva95@gmail.com

સંચાલક ટ્રસ્ટી મંડળ

www.vayvaset.in

શ્રી શશાંકભાઈ આઈ. શાહ	અમદાવાદ	પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી ધીરેનભાઈ કે. પરીખ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી સુનીલભાઈ આર. શાહ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી વ્રજેશભાઈ એન. પરીખ	અમદાવાદ	માનદ્ મંત્રી અને ટ્રસ્ટી
શ્રી મેહુલભાઈ એસ. શાહ	અમદાવાદ	માનદ્ ખજાનચી અને સહમંત્રી
શ્રી રમેન્દ્રભાઈ જે. પરીખ	અમદાવાદ	ટ્રસ્ટી
શ્રી કિરણભાઈ એસ. શાહ	વડોદરા	ટ્રસ્ટી
શ્રી શરદભાઈ પી. શાહ	મહેસાણા	ટ્રસ્ટી
શ્રી જીતેન્દ્રભાઈ બી. શાહ	મુંબઈ	ટ્રસ્ટી

માનદ્ તંત્રી અને પ્રકાશક : શ્રી શ્રેણીકભાઈ એન. પરીખ

બી-૭, શ્રી સિદ્ધિ ડુપ્લેક્ષ, એપોલો હોસ્પિટલ સીટી સેન્ટર પાસે,

પરિમલ ગાર્ડન નજીક, આંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬.

ફોન નં.: ૯૭૨૪૪૮૧૪૯ (સાંજે ૭.૦૦ પછી) ઈમેઈલ : snp4758@gmail.com

વ્યવસ્થાપક : હર્ષ નિખિલ પરીખ

૨૧-એ, જય જિનેન્દ્ર ટાવર, અંકુર સ્કૂલની સામેના ખાંચામાં,

જૈન મર્યાન્ટ સોસાયટી પાસે, પાલડી, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૭

Mobile (What's app only) : ૯૪૨૭૯ ૫૪૯૬૮ ઈ-મેઈલ : hnparikh98@gmail.com

મેમ્બરશીપ લવાજમ

ભારતમાં: રૂ.૩૦/- (સામાન્ય), રૂ.૧૦૦૧/- (આજીવન), રૂ.૨૫૦૧/- (પેટ્રન), **વિદેશમાં :** રૂ. ૫૦૦૧/-

સભ્યો અને જ્ઞાતિજનો ભેટ, જા.ખ. વિગેરેની રકમ સંસ્થાના ખાતામાં જમા કરાવી તેની પહોંચ વ્યવસ્થાપકને વોટ્સએપ કરી શકે છે. પહોંચ મોકલવાની જવાબદારી રકમ જમા કરાવનારની રહેશે. ખાતાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

Shree Vayada Vanik Seva Trust

Central Bank of India, Mithakhali Branch, Ahmedabad.

Savings A/c No.: 3172539192, IFSC Code.: CBIN0280553

શ્રી નીલાબહેન હરીશભાઈ પરીખ પરિવાર (થાણે, મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

વાયડ - જ્યારે પરંપરાનું જતન થયું

શું ધર્મ અને વિજ્ઞાન એકબીજાના વિરોધી છે ? સામાન્ય રીતે વિજ્ઞાનનો સંબંધ તર્ક સાથે છે અને ધર્મનો સંબંધ શ્રદ્ધા સાથે છે. વિજ્ઞાન અને ધર્મ સામસામે છેડા પર ઊભા છે પરંતુ વિજ્ઞાન અને ધર્મ એકબીજાના પૂરક બની શકે છે. કોરોના મહામારીએ વિજ્ઞાન અને ધર્મ વચ્ચેનું અંતર ઘટાડી દીધું છે. ધર્મ, વિજ્ઞાનની વ્હારે આવ્યો છે. હાલ કેટલાય ધર્મસ્થાનો હોસ્પિટલમાં પરિવર્તિત થઈ રહ્યા છે અને મંદિરો જ્યારે બંધ છે ત્યારે વિજ્ઞાનની મદદથી ભક્તો ઘરબેઠા દર્શન કરી ભક્તિનો આનંદ માણી રહ્યા છે.

સેટેલાઈટ માધ્યમો દ્વારા ધાર્મિક કાર્યક્રમનું જીવંત પ્રસારણ થાય તે વિજ્ઞાન જ છે. આવો સમન્વય આપણા વાયડ ગામમાં સમીરી કામદાદેવીના મંદિરમાં પણ જોવા મળ્યો છે.

છેલ્લા બે વર્ષથી કોરોના મહામારીને કારણે વાયડ સંઘ બંધ છે. દરેક જ્ઞાતિજનની વર્ષમાં એક વાર ચૈત્ર સુદ છઠ્ઠના દિવસે વાયડ માતાના રૂબરૂ દર્શન કરવાની આકાંક્ષા હોય તે સ્વાભાવિક છે. પરંતુ તે શક્ય બન્યું - વર્ચ્યુઅલ - ઓનલાઈન - યુ ટ્યુબના માધ્યમથી.

સ્વ. રમેશચંદ્ર રજનીકાંત પરીખ (પાટણવાળા) ના જય શ્રી કૃષ્ણ

સ્વ. સોહાગિનીબહેન તથા સ્વ. નવનીતભાઈ બી. શાહ (દેત્રોજવાળા) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

G.C.V વોટ્સઅપ ગ્રુપ તેમજ વાયડામિત્રમાં અગાઉથી જ હવનના લાઈવ દર્શન કરાવવાની જાહેરાત થઈ હતી. ચૈત્ર સુદ છઠ્ઠ - એપ્રિલ ૧૮, ૨૦૨૧ને રવિવારને સવારથી જ જ્ઞાતિજનોમાં ઉત્સાહ હતો. આ દિવસ જ્ઞાતિજનો માટે વર્ષભરનો સૌથી મહત્વનો અને પવિત્ર દિવસ છે. વળી, આ દિવસ પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રી યમુનાજીના પ્રાગટ્ય મહોત્સવ તરીકે પણ ઉજવાય છે. સવારથી રાત્રિ સુધીના કાર્યક્રમો જેવા કે સવારની આરતી, યજ્ઞ પ્રારંભ, શ્રીફળ હોમવાની વિધિ, હવનની આરતી તેમજ સાંજની માતાજીની આરતીનું જીવંત પ્રસારણ યુટ્યુબ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

દર્શનના સમયે કુટુંબના સભ્યો મોબાઈલ સમક્ષ ગોઠવાઈ ગયા હતા. સવારની આરતીના પટલ જ્ઞાતિજનોએ દર્શન કર્યા. યજ્ઞ પ્રારંભની વિધિનો ઉપર જ્ઞાતિજનોએ લાભ લીધો. હવનની આરતીના ૧૦૬૪ જ્ઞાતિજનો સાક્ષી બન્યા. આ ઉપરાંત સાંજની માતાજીની આરતીમાં પણ જ્ઞાતિજનો લીન થઈ ગયા.

ચૈત્ર સુદ આઠમના રોજ મંદિર પરિસરમાં માતાજીના વરઘોડાનું પણ આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ દ્રશ્યો અભૂતપૂર્વ હતાં. જ્ઞાતિજનો જાણે રૂબરૂ વાયડામાં ઉપસ્થિત રહીને હવન તેમજ વરઘોડાના સાક્ષી બન્યા.

આ ઉપરાંત અન્ય શહેરોમાં પણ હવનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

દર્શનની આ સમગ્ર પ્રક્રિયામાં વાયડા સંસ્થાનના સર્વ ટ્રસ્ટીઓ તેમજ જ્ઞાતિજનો વતી મંત્રીશ્રી અજયભાઈ પરીખ, ટ્રસ્ટીશ્રી તુષારભાઈ પરીખ તેમજ મંદિરના પૂજારી શ્રી અલ્પેશભાઈ, શ્રી પરેશભાઈ તેમજ લાઈવ દર્શન અને પૂજાવિધિમાં સહયોગ આપનાર પૂજારી શ્રી દિલીપભાઈનો ખૂબ આભાર માનવામાં આવે છે. શ્રી સુનિલભાઈ શાહે માર્ગદર્શન તેમ જ યોગ્ય સંકલન કર્યું હતું.

સર્વે જ્ઞાતિજનોનું સ્વાસ્થ્ય સારૂ રહે તેવી શુભેચ્છા.

- હિમાંશુ શાહ,

અમદાવાદ

દીપક કાંતિલાલ ઝવેરી (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

કોરોનાના મારા અનુભવો

(હું અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના હેલ્થ વિભાગમાં ફરજ બજાવું છું. હું વર્ષ ૨૦૦૫ થી જાહેર આરોગ્યની સેવાઓ સાથે સંકળાયેલો છું. અહીં આ અનુભવો લખવાનો ઉદ્દેશ ફક્ત પ્રાથમિક જાણકારી આપવાનો જ છે.)

કોરોનાના કેસોમાં તીવ્ર ગતિથી વધારો થતો જતો હોય એટલે એક ડર ચોક્કસ રહે કે મને તો કોરોના નહીં થાય ને ? ચાલો, ઘરમાં રહેવાનું હોય તો વાત ઠીક છે, પણ જ્યારે તમારી ડ્યુટી કોવિડ હોસ્પિટલમાં હોય તો તમે શું કરશો ?

બસ, આવી હાલત મારી થઈ છે, કોરોનાનો સેકન્ડ ફેઝ ચાલુ છે, કોરોનાના કેસો વધવા લાગ્યા છે. ટેસ્ટિંગ પર ભાર આપવામાં આવ્યો છે અને લોકો સામેથી કોરોનાનો ટેસ્ટ કરાવવા માટે લાઈનો લગાવવા લાગ્યા છે. આ એક આવકાર્યદાયક પગલું છે. early diagnosis થી જ મરણનું પ્રમાણ ઘટાડી શકાય તેમ છે તો પણ હોસ્પિટલમાં દાખલ થવાના, ઓક્સિજન લેવલ ઘટવાના કેસો તો વધી જ રહ્યા છે. આવા સમયે જરૂરી છે કે યોગ્ય રીતે દરેક દર્દીને એડમિશન મળી શકે, લોકો ને અને ખાસ તો ૧૦૮ કોલ સેન્ટરને ખાનગી હોસ્પિટલમાં ખાલી બેડની તાત્કાલિક અને સાચી માહિતી મળી શકે, જેથી જરૂરીયાતવાળા દર્દીને તાત્કાલિક અસરથી ત્યાં પહોંચાડી શકાય. કારણ કે હવે તો ૧૨૦૦ બેડની સિવિલ હોસ્પિટલ અને બીજી સરકારી હોસ્પિટલો પણ કોવીડ દર્દીઓથી લગભગ ભરાઈ ગઈ છે. તેવામાં નવા દર્દીને ખાનગી હોસ્પિટલમાં યોગ્ય સારવાર મળી શકે, તો દર્દીનો જીવ બચાવી શકાય તેમ છે. મારી ડ્યુટી આવી જ એક મોટી ખાનગી કોવીડ હોસ્પિટલમાં ગોઠવાયેલી છે, જેના રિપોર્ટિંગની કામગીરીની જવાબદારી, એટલે કે હોસ્પિટલમાં કેટલા બેડ ખરેખર ખાલી છે, તેનું રિયલ ટાઈમ રિપોર્ટિંગ એ.એમ.સી.ને કરવાની મારી જવાબદારી છે. આવા કપરા સમયમાં એક જવાબદાર કર્મચારી તરીકે મારી ફરજ છે કે આવી અગત્યની જવાબદારીને હું યોગ્ય રીતે નિભાવું.

આ પ્રાઈવેટ કોવીડ હોસ્પિટલ ઘણી સારી ટ્રીટમેન્ટ કરે છે તથા તેમાં કોવીડના બેડની સંખ્યા પણ પ્રમાણમાં સારી છે, જેથી ઘણા દર્દીઓના સગા દર્દીને અહીં લાવવા માટે ઉત્સુક જોવા મળે છે. આ માટે મારા પર ઘણા દર્દીઓના સગાના ફોન પણ આવે

નિલેષ અરવિંદભાઈ શાહ (દ્રુપદ સિક્યોરીટીઝ પ્રા. લિ.), જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ગોરધનદાસ કૃષ્ણલાલ પરીખ (કડી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

છે. પરંતુ એક કમનસીબી એ છે કે, આઈસોલેશન વોર્ડ તો પ્રમાણમાં ખાલી રહે છે જેથી આઈસોલેશન વોર્ડમાં જગ્યા મળી જાય છે. પરંતુ અહીં આ હોસ્પિટલમાં આઈસીયુ બેડ હમેશા ભરેલા જ રહે છે, જેથી ઘણા દર્દીઓને આઈસીયુ બેડ લગભગ નથી મળતો. પરંતુ H.D.U બેડ કે જેમાં દર્દીનું ઓક્સિજન લેવલ ઘટી ગયું હોય તો તે માટે બેડ ખાલી હોય છે, પણ ક્યારેક ક્યારેક તો H.D.U બેડ પણ સંપૂર્ણ ભરાયેલા જોવા મળે છે.

હવે, જો કે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન તરફથી એક સારી પહેલ પણ કરવામાં આવી છે કે, દરેક પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલમાં ૨૦ ટકા બેડ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના નામે ખાલી રાખવામાં આવે, આનાથી ઘણું બધું પરિવર્તન જોવા મળ્યું છે. હવે દરેક પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલ તેમના કુલ બેડમાંથી ૨૦ ટકા બેડ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને ફાળવે છે જેના પૈસા અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ચૂકવે છે. તે આરક્ષિત બેડ પર કોઈ પણ ૧૦૮માં આવેલો દર્દી દાખલ થઈ શકે છે અને તેને પૈસા પણ નથી ચુકવવા પડતાં. આ એક ખૂબ જ આવકાર્ય પહેલ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા કરવામાં આવી છે. તે ઉપરાંત દરેક પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલની બહાર તે કોરોના દર્દી જો પ્રાઈવેટ બેડ પર દાખલ થાય તો તેણે કેટલા રૂપિયા ચુકવવા પડશે, તે પણ ફરજિયાત દર્શાવવું પડે છે. જેથી પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલ કોઈ પણ દર્દી પાસેથી નિયત રકમ ઉપરાંતની રકમ નથી લઈ શકતી, જો કોઈ હોસ્પિટલ આવું કરતી માલુમ પડે તો તેના વિરુદ્ધમાં યોગ્ય પગલા પણ લેવા તેવા નિયમો છે.

આવા કપરા સમયમાં હું મારી કોરોના ફરજ બજાવું છું, પણ થોડા સમય પહેલાં મારી તબિયત બગડી ગઈ હતી. મને અચાનક શરદી, તાવ અને માથાનો દુઃખાવો, અશક્તિ થવા લાગ્યા હતાં. મારી આંખો પણ લાલ રહેતી હતી. કોરોનાના લગભગ બધા લક્ષણો મારામાં હતાં. તેવા સમયે મને કોરોના તો નહીં હોય ને, તેમ માનીને મેં કોરોનાનો એન્ટિજન રિપોર્ટ કરાવ્યો હતો. જે ભગવાનની દયાથી નેગેટિવ હતો. પરંતુ શરદી અને તાવ ના ઉતરતાં મે મારો આર.ટી.-પી.સી.આર રિપોર્ટ પણ કરાવ્યો હતો, તે રિપોર્ટ આવતાં બે દિવસ લાગે છે. ત્યાં સુધી હું ઘરમાં આઈસોલેટ થઈ ગયો હતો અને તમામ દવાઓ ચાલુ કરી દીધી હતી. જો કે મેં કોરોના વિક્સિનના બંને ડોઝ સમયસર લીધા હતા. ભગવાન પરનો વિશ્વાસ તથા મક્કમ મનોબળના કારણે મારી શરદી અને તાવ તો ઉતરી ગયા હતા પણ માથાનો દુઃખાવો હજુ ચાલુ હતો. મારો આરટી-પીસીઆર નો રિપોર્ટ આપવાનો બાકી હતો અને બે દિવસ બાદ મારો તે રિપોર્ટ પણ નેગેટિવ

સ્વ. હેમંતભાઈ એચ. કાશીપારેખ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

અશ્વિનભાઈ કૃષ્ણલાલ પરીખ પરિવાર (કડી-અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આવ્યો હતો. ડોક્ટરના કહેવા મુજબ રિપોર્ટ નેગેટિવ હોય એટલે કોરોના ન જ હોય તેમ ન માની શકાય, જેથી મે ડોક્ટરના કહેવા મુજબ ઘરે આઈસોલેટ રહીને તમામ દવાઓનો કોર્સ પૂરો કર્યો. આયુર્વેદિક દવાઓ અને નાસ લેવાથી પાંચ થી છ દિવસ પછી હું સંપૂર્ણ સ્વસ્થ થઈ ગયો હતો. આમ વેક્સિન લેવાથી અને મક્કમ મનોબળથી મને કોરોના ન હતો થયો, તે દ્રઢ થયું હતું. જો કે હજુ મારી હોસ્પિટલમાં ફરજ બજાવવાની ચાલુ જ છે. કોરોના ભલે તેની પોઝિટિવિટી વધારતો પણ આપણે સોએ તેને લડત આપવા માટે વેક્સિન લેવએએ અને માનસિક રીતે મજબૂત થવું જ પડશે, તેવું મારું માનવું છે.

મારી વાત

કોરોના વિશે ઘરે બેઠા સાચી અને ઉપયોગી માહિતી મેળવવા માટેની થોડી ટિપ્સ અહીં આપું છું.

- આરોગ્ય સેતુ એપ ડાઉનલોડ કરો અને તેનો રોજ ઉપયોગ કરો.

- અમદાવાદમાં પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલમાં કોરોના ખાલી બેડ, તથા દર્દીને યોગ્ય સારવાર માટે ahna.org.in વેબસાઈટનો ઉપયોગ કરો.

- આખા ગુજરાત રાજ્યમાં કોરોના વિશે દરેક પ્રકારની માહિતી જેમ કે, લોહીની જરૂરિયાત, પ્લાઝમા, ફ્રી ટીફીન સર્વિસ, રેમડેસિવીર વિગેરે ઘણી બધી ઉપયોગી માહિતી માટે <https://www.gujaratcovidsupport.org/> નો ઉપયોગ કરો.

- ઘરે બેઠા સ્પેશ્યાલીસ્ટ ડોક્ટરનું ઓનલાઈન માર્ગદર્શન માટે ભારત સરકારની eSanjeevaniOPD એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરો.

- રિપલકુમાર પરીખ, અમદાવાદ મો. ૯૬૦૧૬ ૫૯૬૫૫

ચૈત્ર સુદ - ૬ નો હવન વાયુ દેવતા મંદિર, પાટણ

વરસોની પરંપરા મુજબ ચૈત્ર સુદ - ૬નો હવન વાયુદેવતા મંદિર, પાટણમાં કરવામાં આવેલો જેમાં શ્રી અમીત જયેન્દ્રભાઈ ગાંધીએ યજમાન તરીકે લાભ લીધો. હવન માટેની જરૂરી વ્યવસ્થા શ્રી વિજયભાઈ ગાંધી કુટુંબ દ્વારા વરસોથી કરવામાં આવે છે. સર્વેજનોની સુખાકારી, કલ્યાણ માટે શ્રી વાયુ ભગવાનને પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

- ભરત એચ. ગાંધી.

સ્વ. હરીશભાઈ રસીકલાલ પરીખ (ભરૂચ) પરિવારનાં જ્ઞાતિજનોને જય શ્રી કૃષ્ણ

સ્વ. રમણલાલ બ્રેડીના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ઉપનિષદોનો સાર - શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા - ૩૨ વિધાઓ

શ્રી કૃષ્ણે કંસના વધ પછી તેમના નાના ઉગ્રસેનને મથુરા મંડલના રાજા બનાવ્યા. વસુદેવજી એ બલરામ અને શ્રી કૃષ્ણના સંસ્કાર કરાવવાનો વિચાર કર્યો. યદુવંશના આચાર્ય ગર્ગજી હતા. તેમના દ્વારા બંને ભાઈઓના સંસ્કાર થયા અને દ્વિજત્વની પ્રાપ્તિ કરી. બંનેનું બ્રહ્મચર્યાવ્રત તો અખંડ જ હતું હવે ગાયત્રીપૂર્વક અધ્યયન કરવાનું હતું આથી બ્રહ્મચર્યાવ્રતના નિયમો પણ સ્વીકાર્યા.

હવે બંને ભાઈઓએ ગુરુકુલમાં નિવાસ કરવાનું નક્કી કર્યું. કાશ્યપગોત્રી સાંદીમનિ મુનિ પાસે આવ્યા. મુનિ અવન્તીપૂર (ઉજજૈન) માં રહેતા હતાં. અહીં બંને ભાઈઓ વિધિપૂર્વક ગુરુજી પાસે રહેવા લાગ્યા. બંને ભાઈઓને ગુરુ માટે શુરુભાવ હતો. સેવા પણ સુંદર રીતે કરતાં. પ્રસન્ન થયેલ ગુરુએ બંને ભાઈઓને વેદોની શિક્ષા આપી. આ દ્વારા વેદના છ અંગો તથા ઉપનિષદોનું પણ જ્ઞાન થઈ ગયું.

આ ઉપરાંત ધનુર્વેદ, ધર્મશાસ્ત્ર, મીમાંસા, ન્યાયશાસ્ત્ર વગેરે શિક્ષાઓ પણ પ્રાપ્ત કરી. રાજનીતિના છ ભેદો છે. ૧. સંધિ, ૨. વિગ્રહ, ૩. યાન, ૪. આસન, ૫. દ્વૈધ અને ૬. આશ્રય - આનું પણ અધ્યયન કર્યું. ગુરુજી એક વાર કહેતા અને બંને ભાઈઓ બધી વિદ્યા આત્મસાત કરી લેતા. કેવલ ૬૪ દિવસ-રાતમાં જ બંને ભાઈઓએ ચોસઠ કલાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું.

કૃષ્ણે કુરુક્ષેત્રમાં, અર્જુનને ગીતાના અઠાર અધ્યાય કહયા. ઉપનિષદો તો ઘણાં છે પણ તેમાં દસ-અગિયાર જેટલાં મુખ્ય છે. આ મુખ્ય ઉપનિષદોમાં લગભગ ૩૨ વિધાઓનો ઉપદેશ છે. આ ૩૨ વિધાઓનો સાર ભગવાને ગીતામાં અર્જુનને કહ્યો છે. આ વિધાઓ ગાયના દૂધ જેવી છે. ગોવાળ ગાયના આંચળને દોઢે ત્યારે દૂધ બહાર આવે. આ રીતે ભગવાને ઉપનિષદો રૂપી ગાયને દોહીને બત્રીસ વિધાઓમાં રહેલા અમૃતરૂપી દૂધને દોહ્યું છે. અર્જુન અમંવત્સ એટલે કે વાછરડાની જેમ છે. એ ન્યાયે આ ગીતારસ પ્રથમ અર્જુને પીધો છે.

આપણે જે ક્ષણે આંચળને દોહીને દૂધ કાઢીએ છે તે દૂધ તે જ ક્ષણે પેદા નથી થયું હોતું. આ દૂધ પહેલાંથી જ પેદા થયેલું હોય છે. અર્થાત્ ઉપનિષદો રૂપી ગાયોમાં આ

જ્યોતિબેન કેશવલાલ શાહ પરિવાર, (મુલુન્ડ - મુબઈ)જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વિદ્યાબહેન રસિકલાલ શાહ (કડી)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.-હ. પ્રેરણાબેન કે. પરીખ

વિદ્યા અમૃત રૂપી દૂધ હતું જ. પ્રભુએ ગોવાળ બની વાછરડા જેવા અર્જુન માટે દોહીને પ્રગટ કર્યું છે. શ્રી કૃષ્ણે આ બધી વિદ્યાઓનાં રહસ્ય શ્રી ગીતામાં ખુલાસાપૂર્વક કહ્યા છે.

લેખક શ્રી કે. નારાયણસ્વામી ઐયરે 'થર્ટી ટુ વિદ્યા' નામનું પુસ્તક લખ્યું છે. તેમાં ૩૨ વિદ્યાઓની સૂચિ આ પ્રમાણે છે.

(૧) ગાયત્રી વિદ્યા (૨) અક્ષિ (૩) આદિત્ય (૪) મધુ (૫) પરમપુરુષ (૬) પ્રાણ (૭) પ્રાણાગ્નિહોત્ર (૮) ઉદ્ગીથ (૯) નાચિકેતાગ્નિ (૧૦) ઉપકોસલ (૧૧) સત્યકામ (૧૨) વૈશ્વાનર (૧૩) પંચાગ્નિ (૧૪) સંવર્ગ (૧૫) આકાશ (૧૬) ગાર્ગી-અક્ષર (૧૭) ભૃગુ-વારુણી (૧૮) આનંદમય (૧૯) અંગષ્ઠુમાત્ર (૨૦) શાંડિલ્ય (૨૧) દહર (૨૨) બાલાકિ (૨૩) ઉષસ્ત-કહોલ (૨૪) ઉદ્દાલક - આસણિ (૨૫) મૈત્રેયી (૨૬) સદ્ (૨૭) ભૂમ (૨૮) પર્યક (૨૯) જ્યોતિષાં જ્યોતિ વિદ્યા (૩૦) ઈશ (૩૧) શ્રીમન્વ્યાસ (૩૨) અક્ષરાક્ષર અથવા અક્ષર પરા.

આ લેખન સંકલન શ્રી કૃષ્ણના ચરણ કમલોમાં નિવેદીત કરું છું.

- ડૉ. પિયુશ પરીખ, ભરુચ-પાટણ, મો. ૯૮૨૫૦૪૪૩૭૦

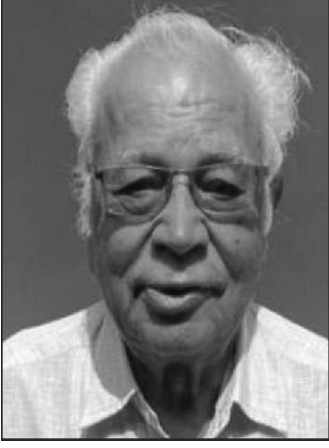
તે અમને નહીં પોસાય !

સ્વપ્નોને સાચા કરવા, રાતો જાગીને મહેનત ચોક્કસ કરાય,
પણ તે માટે કોઈની ચમચાગીરી કરવી !, તે અમને નહીં પોસાય !
સંબંધ સાચવવા માન અપાય ને ક્યારેક અભિમાન પણ સહન કરાય,
પણ તે માટે પોતાનું સ્વમાન ગુમાવવું !, તે અમને નહીં પોસાય !
ખુશી મેળવવાનો હક સૌને છે, એમાં ના ન કહેવાય,
પણ કોઈનું દિલ દુભાવીને મળેલી ખુશી !, તે અમને નહીં પોસાય !
જીવનમાં કોઈક દિવસ એવો આવે જે થોડો ખરાબ જાય,
પણ તેના દુઃખમાં બીજા દિવસો બગાડવા !, તે અમને નહીં પોસાય !
પ્રાર્થના એજ કરીએ કે જીવ છે ત્યાં સુધી જીવન સુંદર રીતે જીવાય,
જો અત્યારે જીવવાનું ચૂકી ગયા તો ફરી જન્મ લેવો કદાચ નહીં પોસાય !!

- ઈશીતા પરીખ

સ્વ. શાંતાબહેન કનૈયાલાલ પરીખ (પાટણ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.-હ. પ્રેરણાબહેન કે. પરીખ

Mother's Day - માતૃ દિન

અણ જાવિસનો જન્મ ૯મી મે, ૧૮૩૨ના રોજ થયો હતો. અણ જાવિસ એક આંદોલનકારી અને સમાજ સુધારક હતી. અણ જાવિસે ઘણી જગ્યાએ માતાઓ માટે મંડળી - ક્લબ શરૂ કરી હતી.

અમેરિકામાં સિવિલ વોર ૧૨મી એપ્રિલ, ૧૮૬૧ના રોજથી શરૂ થઈ ૯મી એપ્રિલ, ૧૮૬૫ ના રોજ સમાપ્ત થઈ હતી. સિવિલ વોર અશ્વેત ગુલામોનાં મુદ્દા ઉપર લડાઈ હતી. આ લડાઈ ચાલતી હતી ત્યારે અણ જાવિસ માતાઓની મંડળીના સભ્યોને રણમેદાનમાં લઈ જઈ બંને પક્ષે ઘાયલ સૈનિકો સુશ્રુસા કરતી. આ લડાઈમાં ૬,૪૦,૦૦૦ સૈનિકો મૃત્યુ પામ્યા હતાં.

૧૯મી સદીના મધ્ય ભાગમાં અમેરિકામાં ઘણા લોકો ઓરી, ટાયફોઈડ અને ડીફ્થેરીયાના રોગથી મૃત્યુ પામતા હતાં. અણ જાવિસ ૧૧ બાળકોને જન્મ આપે છે પણ ૭ બાળકો રોગના કારણે મૃત્યુ પામે છે. ૧લી મે, ૧૮૬૪ના રોજ અણ જાવિસે અમેરિકાના વેસ્ટ વર્જીનિયા રાજ્યમાં અણાને જન્મ આપ્યો. અણ જાવિસના ૧૧ બાળકોમાં અણા જાવિસ ૯માં ક્રમે હતી.

તે જમાનામાં મહિલાઓ નોકરી ન કરતા તથા ડીશ વોશિંગ મશીન, કપડા માટે વોશિંગ મશીન અને ઘરમાં કચરો કાઢવા વેક્યુમ ક્લીનીંગ મશીન પણ ન હતા. મહિલાઓને ઘરના બધા જ કામ કરવા પડતા હતાં. કુટુંબ માટે માતાઓના યોગદાનનું ઘણું મહત્વ હતું. જ્યારે અણ જાવિસની દીકરી અણા ૧૨ વર્ષની હતી ત્યારે અણ જાવિસે અણાની શાળામાં પ્રાર્થના કરીને સમાપ્તિ આ વાક્યથી કરી. - "I hope that someone, sometime will found a memorial mothers day commemorating her for the matchless service she renders to humanity in every field of life. She is entitled to it."

“હું ઈચ્છું કે ભવિષ્યમાં કોઈ, કોઈ દિવસ , જે માતા માનવતાના દરેક ક્ષેત્રમાં આપેલ અદ્વિતીય યોગદાન બદલ તેને સન્માનવા માતૃદિનની ઉજવણી કરી સ્મરણ કરશે.”

ગો.વા. રમેશચંદ્ર કાંતિલાલ પરીખ (કડી)ના જય શ્રી કૃષ્ણા હ. માલતીબેન, દેવીબેન, અરૂણાબેન

૯મી મે, ૧૯૦૫ના રોજ અન્ન જર્વિસનું અવસાન થયું. અન્ન જર્વિસની પુત્રી અન્ના જર્વિસે તેની માતાની શ્રદ્ધાંજલિ અઅપવાનો કાર્યક્રમ અમેરિકાના વેસ્ટ વર્જિનીયા રાજ્યના ગારેફ્ટોનના એન્ડસ્ચુ મેથોડીસ્ટ ચર્ચમાં રાખ્યો. ૧૫મી મે, ૧૯૬૨થી આ ચર્ચ, આંતરરાષ્ટ્રીય માતૃદિન તીર્થસ્થળ International Mother's Day Shrine - Mother Church of Mother's Day તરીકે ઓળખાય છે.

અન્ના તેની માતૃદિન માટે પ્રાર્થના કદી ભૂલી નહીં. અન્ના તેની માતાની સમાધિ પાસે જઈ કહે છે કે ભગવાનની કૃપાથી એક દિવસ જરૂરથી માતૃદિનની ઉજવણી થશે.

૧૯૦૮માં અન્ના જર્વિસે અમેરિકાની કોંગ્રેસને માતૃદિનની ઉજવણીનું સૂચન કર્યું. અમેરિકાની કોંગ્રેસે અન્નાનું સૂચન એમ કહી ફગાવી દીધું કે ભવિષ્યમાં સાસુ દિનની ઉજવણીનું સૂચન પણ આવી શકે છે. ૧૯૧૧ની સાલમાં અન્નાના સૂચનનો કેટલાક રાજ્યોએ સ્વીકાર કરી માતૃદિનની ઉજવણીને મંજૂરી આપી. સૌ પ્રથમ અન્નાના રાજ્ય વેસ્ટ વર્જિનીયામાં માતૃદિનની ઉજવણી થઈ. ૧૯૧૫ની સાલમાં અમેરિકાના પ્રમુખ વુડ્રો વિલ્સને માતૃદિનને માટે મંજૂરી આપી નક્કી કર્યું કે મે મહિનાનો બીજો રવિવાર માતૃદિન તરીકે ઉજવવો.

થોડા વર્ષો બાદ માતૃ દિન નિમિત્તે શુભેચ્છા માટેના કાર્ડ તથા ભેટનો વ્યાપાર શરૂ થયો. અન્ના જર્વિસનું માનવું છે કે આ દિવસ માતા માટે સંવેદના પ્રગટ કરવાનો સવાલ છે. આ વ્યાપાર કરી નફો કરવાનો દિવસ નથી. અન્ના જર્વિસનો માતૃદિનની ઉજવણી પાછળ મૂળ ઉદ્દેશ જે માતાએ આખી જીંદગી કુટુંબ માટે કામ કર્યું છે તે માતાને હાથથી કાગળ લખી પ્રેમ અને લાગણી પ્રગટ કરવાનો હતો. અન્ના જર્વિસને માતૃદિનનાં વ્યાપારીકરણ પ્રત્યે સખ નારાજગી હતી.

ધીમે ધીમે બીજા દેશોમાં માતૃદિનની ઉજવણી શરૂ થઈ. મોટાભાગના દેશોમાં મે મહિનાના બીજા રવિવારે માતૃદિનની ઉજવણી થાય છે. કેટલાક દેશોએ જુદા જુદા દિવસો માતૃદિનની ઉજવણી માટે નક્કી કર્યા છે.

- પ્રિયમુખભાઈ શાહ, વડોદરા
મો. ૯૧૦૬૬ ૨૫૬૪૭

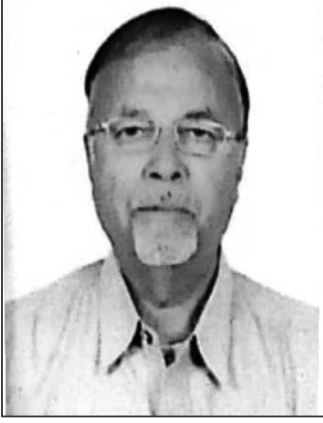

‘આરતી મેટરનીટી હોસ્પિટલ’ ડૉ. સંજય ગાંધી (ડીસા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સાકાર

કાગળ પર ઈમારત રચવાનું બંધ કર
કાંઈક નક્કર રચના કરી બતાવતું
બહુ આડા ઊભા ત્રાંસા લીટા કર્યા
હવે કોઈ નક્કર નકશો ફરી બતાવતું
છોડી દે આકાશના તારાઓની ગણતરી
હવે નભો મંડળની સચોટ ગતિવિધિ બતાવતું
છોડી દે દરિયો ઉલેચવાની વાહિયાત વાતો
સાગરની એક લાખં ખેપ મારી બતાવતું
મૌન પર ખુબ લાંબુ લાંબુ બોલ્યા
હવે એકાદ દિન મૌન રહી બતાવતું
આમ કરું તેમ કરું ચપટીમાં કરી દવું
છોડ બધી આ સધળી ગુલબાંશો તું
પ્રેમ સપના જુગરમાં એવા સજાવતું
દરેક પડકારે મનને યાદ કરાવતું
દૃઢ નિશ્ચય કરી તેને સાકાર કરી બતાવતું.

- પરીમલ એમ. પરીખ (પ્રેમ)

સવિતાબહેન રામલાલ પરીખ (કડી) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ડૉ. રોહિતભાઈ જયંતીલાલ શાહ (પાટણ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પૂર્ણાવતાર શ્રીકૃષ્ણ
શ્રીકૃષ્ણના જીવન સંબંધિત કેટલાક પ્રસંગો

(૧) કૃષ્ણ 'વાસુદેવ' કહેવાય છે. વસુદેવના પુત્ર એટલે વાસુદેવ એવી માન્યતા સામાન્ય રીતે પ્રચલિત છે. બલરામ પણ વસુદેવના પુત્ર છે. તેમના માટે વાસુદેવનું સંબોધન થતું નથી. 'વાસુદેવ' નામ નથી. તેનો અર્થ વસુદેવનો પુત્ર એવો પણ નથી. તે માનાર્હ સ્થાન, પદવી કે હોદ્દો છે. ચક્ર તેનું પ્રતીક છે, જે પ્રાપ્ત કરવા માટે યાદવ રાજાઓ સર્વસ્વ હોડમાં મૂકવા તૈયાર હતા. મહાભારતમાં પૌંડ્રક અને રાજા શૃંગાલે પણ પોતે વાસુદેવ હોવાના ઉલ્લેખ કરેલા છે.

(૨) કૃષ્ણના સારથિનું નામ દારુક હતું. તેમના રથના ચાર ઘોડાના નામ શૈબ્ય, સુગ્રીવ, મેઘપુષ્પ અને બહાલક હતા. આ ઘોડા દોડતા ત્યારે એના પગને લોકો ભૂમિને અડતા જોતા નહીં. કૃષ્ણ દૃઢ કળાઓના નિષ્ણાત હતા. કૃષ્ણ પોતે ઉત્તમ સારથિ હતા. ઈન્દ્રના સારથિ માતલિ સર્વશ્રેષ્ઠ સારથિ તરીકે ઓળખાતા પણ કૃષ્ણ તેનાથીય વધુ શ્રેષ્ઠ છે અને તે માતલિએ પણ કબૂલ કર્યું છે. મહાભારતના યુદ્ધમાં ભીષ્મે છોડેલા ઘાતક બાણ અર્જુનને ન વાગે એટલે કૃષ્ણ કુશળતાથી રથને જમીનમાં દબાવી દે છે. આ જોઈને ભીષ્મ દાંતમાં આંગળા નાંખી જાય છે અને કહે છે - 'કૃષ્ણથી વધુ શ્રેષ્ઠ સારથિ મેં જગતમાં જોયા નથી.' કર્ણના ભીષ્મ બાણથી પણ કૃષ્ણ પોતાના શ્રેષ્ઠ સારથિપણા દ્વારા અર્જુનને બચાવે છે.

(૩) યાદવો એક વંશના ન હતા. વૃષિ, ભોજક, અંધક અને કુકુર વંશના તેમજ જુદા જુદા કુટુંબના હોવાથી તેઓ હંમેશા લડતા રહેતા હતાં. વૃષિ વંશના કૃષ્ણ અને સાત્યકિ પાંડવો તરફી હતા જ્યારે અંધક અને ભોજવંશના કૃતવર્મા દુર્યોધન તરફી હતા. આહુક અને ઉગ્રસેન ખરી રીતે રાજા ન હતા પણ વડીલ હોવાથી રાજકાજનું ધ્યાન રાખતા. બધાં તેઓને માન આપતા. પોતાના અધિક ગુણોને કારણે કૃષ્ણ યાદવોના નાયક ગણાતા હતા. જગતની સૌ પ્રથમ દારૂબંધી દ્વારકામાં થઈ હતી. યાદવોને દારૂ પીવાની એટલી બધી લત પડી ગઈ હતી કે આહુકે એવો હુકમ કાઢવો પડ્યો હતો કે દ્વારકામાં જે કોઈ દારૂ ગાળશે તેને શૂળી પર ચઢાવવામાં આવશે.

સ્વ. રસિકલાલ લલ્લુભાઈ શાહના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. સમજુબેન જયંતિલાલ ગાંધીના જય શ્રી કૃષ્ણ.

---

(૪) એક માત્ર કૃષ્ણે તેમનું અનંત (વિરાટ) સ્વરૂપ બતાવેલું છે. કોઈ પણ અવતાર, રાજા કે પરશુરામ અથવા કોઈ પણ દેવોએ આવું કૃત્ય કર્યું નથી. કૃષ્ણે પોતાનું સ્વરૂપ માતા યશોદાને બતાવ્યું છે. પાછળથી તેઓ અકૂર, ધૃતરાષ્ટ્ર અને અર્જુનને બતાવે છે. આ દર્શાવે છે કે ભગવાન વિશ્વમાં હંમેશા વિદ્યમાન છે અને સમગ્ર દુનિયા કૃષ્ણમાં વ્યાપ્ત છે.

(૫) કૃષ્ણ શા માટે માખણ ખાય છે અને દૂધ પીએ છે? શ્રીકૃષ્ણ વિચારે છે કે પોતે શ્યામ છે અને તેના મોટાભાઈ શા માટે શ્વેત છે ? બળરામના વાળ રેશમી છે અને પોતાના વાંકડીયા છે. તેના મિત્રોએ કહ્યું - ‘દૂધ સફેદ છે, માખણ સફેદ છે. જો તું પુષ્કળ દૂધ પીશ અને માખણ ખાઈશ તો તું પણ બળરામની જેમ શ્વેત બનીશ અને તારા વાળ પણ રેશમી બની જશે. ત્યાર બાદ કૃષ્ણે દૂધ અને માખણ ખાવાનું વધારી દીધું.’

(૬) ગોકુલમાં એક દિવસ એક વૃદ્ધ સ્ત્રી બાળકૃષ્ણ પાસે બોર લઈને આવી. તે ગરીબ હતી. તેણે બાળકૃષ્ણને બોરના બદલામાં ચોખા આપવાનું કહ્યું. કૃષ્ણ પોતાના નાના હાથ વડે ઘડામાં રહેલા ચોખા લઈને આવ્યા પણ હાથ નાના હોવાથી ચોખા વેરાઈ ગયા. કૃષ્ણના નિર્દોષ હાસ્યે વૃદ્ધ સ્ત્રીમાં મમતાવૃત્તિ જાગૃત થઈ અને મુઠઠી ભરીને બંને હાથમાં બોર આપ્યા. તે ઘેર ગઈ ત્યારે તેના ઘડામાં રહેલા તમામ બોર સોનાના બની ગયા હતા. લક્ષ્મીજીએ વૃદ્ધાને સરપાવ આપ્યો.

(૭) કૃષ્ણના જન્મ સમયે તેમના શરીર પર ચાર પ્રતીકો હતા-શંખ, ચક્ર, ગદા અને પદ્મ. વસુદેવને આ નિહાળીને ખાતરી થઈ કે આ બાળક અલૌકિક છે. અંત સમયે પાંચજન્ય શંખ, સુદર્શન ચક્ર, કૌમુદી ગદા અને સારંગ ધનુષ કૃષ્ણની પ્રદક્ષિણા કરી સૂર્ય તરફ ચાલી ગયા હતા.

(૮) કૃષ્ણના જીવનમાં લોખંડે (IRON) મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે. કાળયવન લોખંડ જેવો મજબૂત હતો. તેના પિતા ગાર્ગ્ય વર્ષો સુધી સાધના કરી અને માત્ર લોખંડ ખાતા જેથી પુત્ર જન્મે તે લોખંડ જેવો મજબૂત હોય. આ કાળયવને મથુરા નગરીને નષ્ટ કરી. જીવનના અંતે લોખંડમાંથી બનેલા મૂશળ દ્વારા સમગ્ર યાદવવંશ અને કૃષ્ણ પોતે હણાયા. આ ઘટના કળિયુગ (IRON AGE) ની શરૂઆત માટે જવાબદાર હતી.

(૯) સૂર્યગ્રહણના દિવસે સ્નાનનું મહત્વ છે. સામંતપંચક સરોવરમાં સ્નાનનો મહિમા અનેરો છે. આ સરોવર યાત્રાનું ધામ છે. કૃષ્ણ પોતાના વિશાળ કુટુંબને લઈને સ્નાન માટે જાય છે. સાથે યાદવો છે. ધૃતરાષ્ટ્ર, ગાંધારી, કુરુ પ્રજા પણ છે. ઉપરાંત ચેદી, અવંતિ,

---

સ્નેહલતાબેન પ્રફુલચંદ્ર ગાંધી (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ચીનુભાઈ આર. શાહ (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

વિદર્ભ અને ભારતભરના રાજાઓ સ્નાન માટે આવ્યા હતા. માત્ર પાંડવો ગેરહાજર હતા. સરોવરની સામેની બાજુએ વ્રજની ગોપપ્રજા પણ આવી હતી. યશોદા, નંદ ઉપરાંત બાળપણના મિત્રો શ્રીદામા અને સુબલ તેમજ કદાચ રાધા પણ હતી. પરંતુ કૃષ્ણ સરોવરના આ બાજુના કિનારા પર જ રહ્યા. વસિષ્ઠ, વિશ્વામિત્ર, માર્કંડેય, અત્રિ, મરીચ, અગત્ય્ય તેમ જ અન્ય ઋષિઓ પણ હતા. આટલી વિશાળ સંખ્યામાં લોકો સ્નાન માટે ઉમટેલા એ જગ્યા આજે કુંભમેળા તરીકે ઓળખાય છે. જેનું ગંગા અને યમુના નદી પર દર બાર વર્ષે આયોજન થાય છે.

યયાતિના પુત્રનાં વંશજો ભારત તરીકે ઓળખાયા. તેમણે સામંતપંચક સરોવર નજીકની જગ્યા ખોદીને તેમના અસ્થિ એક બીજ તરીકે વાવ્યા. આ જગ્યા કુરુક્ષેત્ર તરીકે ઓળખાય છે. જે યોદ્ધા અહીં લડાઈમાં મૃત્યુ પામે તે સીધા જ સ્વર્ગમાં જાય તેવી માન્યતા છે. આ જગ્યા હરિયાણામાં આવેલી છે જેની યાત્રા કરવામાં આવે છે.

(૧૦) એક વખત કૃષ્ણ હસ્તિનાપુરથી ઘણા લાંબા સમય બાદ દ્વારકામાં પધાર્યા. રુકિમિણીએ તેમના માટે ભાવતા ભોજન તૈયાર કર્યાં. બાજઠ પર થાળ મૂકીને પંખો નાંખીને, કૃષ્ણ જમવાની શરૂઆત કરે એ પહેલાં જ અચાનક ઊભા થઈ ગયા અને મહેલના ઝરૂખા તરફ દોડી ગયા પણ થોડી વારમાં જ પાછા આવ્યા. એટલે રુકિમિણીએ પૂછ્યું – ‘પ્રભુ શું થયું? એકદમ ઝડપથી તમે દોડ્યા અને પરત પણ આવી ગયા.’ કૃષ્ણે કહ્યું – ‘મારો ભક્ત મુશ્કેલીમાં હતો. તેણે મને પોકાર કર્યો એટલે હું દોડી ગયો પણ મેં જોયું કે હવે તેણે પથ્થર ઉઠાવી લીધો છે અને સામનો કરવા તત્પર છે અને સક્ષમ પણ છે હવે તેને મારી જરૂર નથી એટલે હું પાછો આવી ગયો.’

સંપૂર્ણ શરણાગત ભાવ ન હોય તો કૃષ્ણ આવતા નથી. વસ્ત્રાહરણ સમયે દ્રૌપદી જ્યાં સુધી અન્ય વ્યક્તિઓ પર મદાર રાખે છે ત્યાં સુધી કૃષ્ણ આવતા નથી પણ જ્યારે તે માત્ર કૃષ્ણને જ શરણભાવથી પોકારે છે ત્યારે કૃષ્ણ ચીર પૂરે છે.

(૧૧) જૈન પરંપરાના બાવીસમા તીર્થંકર નેમીનાથ કૃષ્ણના કઝીન હતાં. તેઓ વસુદેવના મોટાભાઈ સમુદ્રવિજયના પુત્ર હતા. તેમણે લગ્નના દિવસે જ સંન્યાસ લઈ લીધો હતો. લગ્ન મંડપમાં તેમણે પ્રાણીઓના રડવાનો દર્દનાક અવાજ સાંભળ્યો તે જ સમયે તેમણે સંન્યાસ લઈ લીધો.

(૧૨) એક દિવસ યશોદા બાળકૃષ્ણને લઈને અન્ય ગોપસ્ત્રીઓ સાથે કોઈ કામ માટે

ચંદુલાલ મગનલાલ શાહ તથા કંચનગૌરી ચંદુલાલ મગનલાલ શાહની સ્મૃતિમાં સૌને જય શ્રી કૃષ્ણ.

ઘરની બહાર નીકળ્યા. તેઓ કામમાં વ્યસ્ત હતા ત્યારે તેમણે કૃષ્ણને જમીન પર સૂવડાવ્યા હતા. તે જ સમયે ભૂદેવી મનુષ્ય રૂપે પ્રગટયા અને પોતાના અંતઃકરણ પર પગ મૂકવા બદલ કૃષ્ણનો આભાર માન્યો. ભૂદેવીએ કહ્યું કે પોતે પથ્થર, કાદવ રેતી, કાંકરાની બનેલી છે. પોતે પ્રભુને શું અર્પણ કરે? કૃષ્ણ ભૂદેવીની ભક્તિથી પ્રસન્ન થયા અને કહ્યું કે આ ભીની માટી અમૃત સમાન છે અને પોતે પ્રસાદ તરીકે ગ્રહણ કરશે. કૃષ્ણે ભૂદેવીના પ્રતીક રૂપે, તેમના સમ્માન માટે ભીની માટી મોંમા મૂકી, આપણને ખબર છે કે પછી શું થયું ! યશોદાએ કૃષ્ણનું મોં ખોલાવ્યું અને તેમાં સમગ્ર બ્રહ્માંડના દર્શન થયા.

આ કૃષ્ણ છે. તેઓ પ્રેમના ભૂખ્યા છે. પ્રેમથી તેમને જે અર્પણ કરવામાં આવે તે સ્વીકારે છે. ભૂદેવીના કાદવ, સુદામાના ત્રણ મૂઠી તાંદુલ, રુકિમણીનું એક તુલસીદળ પાંચાલીનો ચોખાનો એક દાણો અને વિદુરની ભાજી કૃષ્ણ માટે પર્યાપ્ત છે. કૃષ્ણે દુર્યોધનના છપ્પન ભોગનો અનાદર કર્યો કારણ કે ત્યાં પ્રેમ ન હતો.

(૧૩) કૃષ્ણને બે માતા છે - એક, જન્મ આપનારી દેવકી અને બીજી, તેનું લાલનપાલન કરનારી યશોદા. દેવકી રાજકીય પરિવારમાંથી આવે છે જ્યારે યશોદા સામાન્ય દૂધ વેચનારી ગોપાલક સ્ત્રી. દેવકી જન્મજાત ગુણો ધરાવે છે. યશોદા જીવનમાંથી ગુણો મેળવે છે. કૃષ્ણની દિવ્યતા દેવકીના લોહીમાંથી અને યશોદાના દૂધમાંથી આવી છે. એકમાં Nature છે, બીજામાં Nurture છે. મનુષ્ય પણ પોતે જન્મના સંસ્કાર અને પછી ઉછેર વખતે મેળવેલા ગુણોનું મિશ્રણ છે. માણસનું કુદરતી વરણ વર્ણ છે અને સામાજિક સાંસ્કૃતિક વરણ જાતિ છે. કૃષ્ણ વર્ણની દ્રષ્ટિએ રાજપુરુષ છે પણ જાતિની દ્રષ્ટિએ ગોવાળ છે. જાતિ દેખાય છે. વર્ણ દેખાતો નથી. વ્યક્તિ હંમેશા બાહ્યવર્તણૂક જુએ છે પણ માન્યતાને સ્વીકારતો નથી.

(૧૪) તમને નવાઈ લાગશે કે મહાભારતના યુદ્ધમાં આટલી વિશાળ સંખ્યામાં યોદ્ધાઓ ક્યારે ભોજન લેતા હશે? વાત એમ છે કે ઉડીપીના રાજાએ યુદ્ધમાં ભાગ ન લઈ તટસ્થ રહેવાનો નિર્ણય કર્યો. તેઓ યુધિષ્ઠિર અને દુર્યોધન પાસે ગયા અને તમામ યોદ્ધાઓ માટે ભોજન તૈયાર કરવાની દરખાસ્ત રજૂ કરી. આ અનુસાર રોજ સાંજે યુદ્ધ સમાપ્ત થાય ત્યારે સૌ ભોજન લેતા. યુદ્ધની સમાપ્તિ બાદ, યુધિષ્ઠિરને નવાઈ લાગી કે રાજા કેવી રીતે રસોઈ તૈયાર કરતા હતા કે ભોજન સ્ટેજ પણ વધતું ન હતું! કેટલા યોદ્ધા મૃત્યુ પામ્યા હશે અને બીજે દિવસે કેટલા જીવિત રહેશે તેનો અંદાજ કેવી રીતે લગાવતા હશે !

અમર નૈમિષભાઈ પરીખ (કેનેડા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

યુધિષ્ઠિરે રાજાને વાત કરી. રાજાએ રહસ્ય કહ્યું - કૃષ્ણને સાંજના ભોજન બાદ બાફેલી સીંગ ખાવાની ટેવ છે. તેથી ઉડીપીના રાજા રોજ રાત્રે સીંગ ભરેલો વાટકો કૃષ્ણને આપતા કૃષ્ણ ક્યારેય તે વાટકો પૂરેપૂરો ખાલી કરતા નહીં. જેટલા સીંગના દાણા વધે તેની ગણતરી કરીને તેટલા હજાર સૈનિકોનું ભોજન બીજે દિવસે તૈયાર કરતા.

(૧૫) એક વખત દુર્વાસા મુનિ દ્વારકામાં પધાર્યા. કૃષ્ણ અને રુકિમણીએ તેમની ખૂબ સેવા કરી. સેવાથી પ્રસન્ન થઈને દુર્વાસા રુકિમણીને કૃષ્ણના સમગ્ર શરીર પર ખીર લગાવવાનું કહે છે. રુકિમણી આંખમાં આંસુ સાથે ખીર લગાવે છે. જ્યારે ખીર લગાવી દીધી ત્યારે દુર્વાસાએ કહ્યું - હું તમારી સેવાથી ખૂબ પ્રસન્ન થયો છું. રુકિમણીએ કૃષ્ણના શરીરના જે ભાગ પર ખીર લગાવી છે તે તમામ અવયવો ઝેર કે શસ્ત્રથી સુરક્ષિત રહેશે. રુકિમણી ખુશ થઈ પરંતુ શરીરના એક ભાગમાં - ડાબા પગના તળિયા પર ખીર લગાવવાની બાકી રહી ગઈ હતી. કૃષ્ણ અંતે સમયે ડાબા પગના તળિયા પર જરાના તીર વાગવાથી મૃત્યુ પામે છે.

(૧૬) કૃષ્ણનો જમણો પગ હંમેશા રાધા તરફ હોય છે, જે તેમની ડાબી બાજુ ઉભી હોય છે. જ્યારે ડાબો પગ જમણી બાજુની દિશામાં હોય તે અશુભ ગણાય છે. જે દુર્ભાગ્યનું પ્રતીક છે. અંત સમયે, કૃષ્ણ જ્યારે વૃક્ષ નીચે બેઠા હોય છે ત્યારે ડાબો પગ જમણા સાથળ પર હોય છે. કૃષ્ણને ખબર હતી કે મૃત્યુ આવી રહ્યું છે એટલે તેઓ આ પ્રમાણેની અશુભ મુદ્રામાં બેઠા.

(૧૭) કૃષ્ણના અવસાનની ખબર અર્જુનને મળે છે કે તરત જ તે ઈન્દ્રપ્રસ્થથી દ્વારકા જવા નીકળે છે. તે સમયે સહદેવ અર્જુનને કૃષ્ણના શરીરને સ્પર્શ કરવાની ના પાડે છે. કૃષ્ણ પણ અર્જુનને સ્પર્શ ન કરે તેમ સહદેવ જણાવે છે. અર્જુન કૃષ્ણને જીવનની છેલ્લી ક્ષણો માટે દરિયાકિનારે મળે છે. કૃષ્ણ તેને સ્પર્શ કરવાની વિનંતી કરે છે પણ અર્જુન ના પાડે છે. વારંવારની આજીજી પછી, તે કૃષ્ણને પોતાના ગાંડીવને સ્પર્શ કરવા દે છે. તે જ ક્ષણે, તમામ ઈશ્વરીય શક્તિઓ બાણમાં અદૃશ્ય થઈ જાય છે અને કૃષ્ણ દેહ છોડી દે છે. આ સમયે કૃષ્ણની દેહની આસપાસ વનના પશુઓ અને પક્ષીઓ સ્તબ્ધ બનીને ઉભા છે. અર્જુન અને જરા દેહને અગ્નિદાહ આપવાની તૈયારી કરે છે ત્યારે તમામ વૃક્ષો અદૃશ્ય થઈ જાય છે. અગ્નિ માટે બળતણ તરીકે વૃક્ષોને પોતાનો ઉપયોગ કૃષ્ણના દેહન માટે થાય તે માન્ય નથી. જો કે માત્ર તેમના શરીરનું જ દેહન થાય છે.

સ્વ. સુભાષભાઈ આર. શાહ (વડોદરા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

કૃષ્ણનો પીંડ દહન વગર રહી જાય છે. તેને દરિયામાં પધરાવવામાં આવે છે. તે થડના સ્વરૂપમાં દરિયામાં વહેતો રહે છે અને ઓરિસ્સાના જગન્નાથપુરીમાં દરિયા કિનારે આવે છે. તે જ સમયે રાજા ઈન્દ્રધુમ્નને સ્વપ્ન આવે છે. તેથી દરિયામાંથી તે ધડને મેળવીને પ્રસિદ્ધ જગન્નાથજીની મૂર્તિ બનાવડાવે છે, જે હાલ જગન્નાથપુરીમાં છે.

(૧૮) સતયુગમાં ધર્મના ચાર પગ હતા - તપ, પવિત્રતા, દયા અને સત્ય. રામકથા દુનિયાના બીજા યુગ - ત્રેતા યુગમાં છે જ્યાં ધર્મ ત્રણ પગ પર ઉભો છે. કૃષ્ણકથા ત્યાર બાદ દુનિયાના ત્રીજા યુગ દ્વાપર યુગમાં આવે છે જ્યાં ધર્મ બે પગ પર ઉભો છે. આપણે અત્યારે જે યુગમાં જીવીએ છીએ તે કળિયુગમાં ધર્મ એક પગ - સત્ય પર ઉભો છે. હવે કળિયુગ તેને પણ મિટાવી દેવા માંગે છે. આજે કળિયુગમાં ઝાંખી નૈતિકતા અને નીતિમત્તા તેમ જ મૂલ્યોનું ધોવાણ જોવા મળે છે. ધર્મના વિચારનું પ્રદર્શન પણ મુશ્કેલ બની જાય છે.

(૧૯) ભાગવત અને મહાભારત બે અલગ કૃષ્ણને રજૂ કરે છે. ભાગવત કૃષ્ણના જીવનના પૂર્વાર્ધનું વર્ણન કરે છે. જ્યારે મહાભારત કૃષ્ણના જીવનનો ઉત્તરાર્ધ દર્શાવે છે. ભાગવતમાં કૃષ્ણ ગોપાલક છે, વાંસળી વગાડે છે. રમતિયાળ, પ્રેમાળ, તોફાની તેમ જ ગોપિકાઓ સાથે નૃત્ય કરે છે. મહાભારતમાં શહેરોનું નિર્માણ કરે છે. યોધ્ધા, નેતા, ફિલસૂફ, રાજપુરુષ, કીંગમેકર તેમ જ યુધ્ધભૂમિમાં સારથિની ભૂમિકા અદા કરે છે ભાગવતમાં નિર્દોષતા, સાહસ અને રોમાન્સ છે. મહાભારતમાં કાવતરાં, રાજકારણ અને તત્વજ્ઞાન પણ છે. કૃષ્ણના ભાગવત અને મહાભારત બંનેમાં ૧૬૧૦૮ સ્ત્રીઓ સાથે લગ્ન છે. ભાગવતમાં આ સ્ત્રીઓ દૂધ વેચનારી છે જે કૃષ્ણને નિર્વ્યાજ પ્રેમ કરે છે અને કૃષ્ણ પણ તેઓ સાથે શુદ્ધ લાગણીઓથી જોડાયેલા છે. મહાભારતમાં આ સ્ત્રીઓ રાજકુમારી છે. તેઓ પણ કૃષ્ણને બિનશરતી પ્રેમ કરે છે પણ તેઓ સામાનિક રીતે કૃષ્ણ સાથે જોડાયેલા છે. આ બન્ને, કૃષ્ણને પૂર્ણાવતાર બનાવે છે.

(૨૦) કૃષ્ણના મૃત્યુ સાથે જ કળિયુગનો આરંભ થઈ ગયો. દુનિયાના જીવનચક્રનો ચોથો અને અંતિમ તબક્કો પાંચ હજાર વર્ષો પૂર્વે શરૂ થયો.

(ક્રમશઃ)

- હિમાંશુ શાહ, અમદાવાદ
મો. ૯૪૨૯૦ ૬૭૮૯૦

સ્વ. શાહ ઝવેરીલાલ વીરજીના જય શ્રી કૃષ્ણ.

**વિશ્વની અખેડ એવી ગાયકવાડ સરકારની “ડભોઈ” નેરોગેજ રેલ -
નેટવર્કનો મૃત્યુ ઘંટ વાગી રહ્યો છે**

આજે આપણે બુલેટ ટ્રેનનાં યુગમાં પ્રવેશ કરી રહ્યા છીએ, તેના ૧૫૦ વર્ષ પૂર્વનો ઇતિહાસ તપાસીએ તો માલુમ પડે છે કે ઈ.સ. ૧૮૬૩ માં લંડનની જાણીતી “ઈલેસ્ટ્રેટેડ - વિકલી” ન્યુઝે ગાયકવાડ સરકારની “નેરોગેજ - રેલ” પ્રોજેક્ટનો અહેવાલ છાપ્યો અને રેખાંકનમાં બળદ જોતરેલા છે. પેસેન્જર કોચ અને ત્રણ - ચાર ખુલ્લી બોગીઓ માલ-સામાન ભરવા (ખાસ કરીને ૩ - ક્પાસની ગાંસડીઓ ભરવા) માટે થતી જોઈને આખું વિશ્વ ચક્રિત થઈ ગયેલું, કારણ કે આ સમયે આવી “લાઈમ લાઈટ - નેરોગેજ - રેલ - નેટવર્ક” ના તો આપણા દેશમાં હતી કે ના તો બ્રિટીશ સામ્રાજ્યનાં તાબા હેઠળનાં બીજા કોઈ અન્ય દેશમાં હતી, જે આગળ જતા “નેરોગેજ - રેલ નેટવર્ક” તરીકે ઓળખાવાની હતી.

આ રેલગાડી આજના જેવી લાંબી અને વજનદાર ન હતી. શરૂઆત શ્રીમંત ખંડેરાવ ગાયકવાડ સરકારે “ડભોઈ - મીયાંગામ” વચ્ચે ઈ.સ. ૧૮૬૨માં શરૂ કરી અને ત્યારબાદનાં ૫૮ વર્ષમાં ઈ.સ. ૧૯૨૦ સુધીમાં મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ (તૃતીય) ડભોઈની આજુબાજુનાં ૪૫૦ કિ.મી.ના વિસ્તારમાં કુલ ૨૩ નેરોગેજ લાઈનનું સંકુલ રચીને વડોદરા રાજની ખેત પેદાશનું (અફીણ, ગળી, ક્પાસ, તુવેરની દાળ)નું સરક્યુલેશન ઝડપી કરીને વર્લ્ડ રેકોર્ડ સ્થાપ્યો.

પણ દુઃખની વાત એ છે કે આવી આપણી ઐતિહાસિક વિરાસત અને વિશ્વમાં અખેડ એવી નેરોગેજ - રેલનો મૃત્યુ ઘંટ - વાગી રહ્યો છે. આપણું રેલ - મંત્રાલય “ડભોઈ નેરોગેજ” નેટવર્કનાં પાટાઓ એક પછી એક ઉખાડી તેનાં ધજાગરા ઉડાડે છે.

બુલેટ - ટ્રેન ને મહત્વ આપે છે અને આપણી આવી, રાજા-મહારાજાઓએ આપેલી ઐતિહાસિક વિરાસતને નષ્ટ કરવા જાય છે, એ બહુ જ દુઃખદ બાબત છે.

રેલ્વે હેરીટેજ પ્રેમી - ડિવીઝનલ મેનેજર (વેસ્ટર્ન રેલ્વે) શ્રી એ. કે. વાસ્તવે “ડભોઈ - નેરોગેજ - નેટવર્ક”ની યાદગીરીમાં ડભોઈ - સ્ટેશનની અડોઅડ ઈ.સ. ૨૦૧૦માં “ડભોઈ નેટવર્ક હેરીટેજ પાર્ક” ખુલ્લો મુક્યો, જે જોવા યુરોપ-ઓસ્ટ્રેલીયા-જાપાન વિ.

તારાબહેન તલકશીભાઈ શાહ પરિવાર (વડોદરા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વ્રજેશ કાંતિલાલ પરીખ પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

દેશોમાંથી પરદેશીઓ આવ્યા, ત્યારે નિરાશ થઈને પાછા ફર્યા કારણકે છેલ્લા ૬/૮ વર્ષમાં ત્યાંના જોવાલાયક ઐતિહાસિક ચિત્રો સચવાયા નથી. લખાણ વંચાતુ નથી અને રેલ-મંત્રાલય દ્વારા સ્થાપેલું “પ્રતાપનગર - વડોદરા - મ્યુઝીયમ” પણ સાવ સુનુ અને ભેંકાર પડ્યું છે.

ઉપર જણાવેલા પ્રસંગોનું વર્ણન કરતા અગાઉ આ અંગેની પાશ્ચાદ ભૂમિકા જાણવી જરૂરી છે.

પાશ્ચાદ ભૂમિકા :

ઈ.સ. ૬૬૧ સદી દરમિયાન સ્થપાયેલ ડભાઈ શહેર મુળ સોલંકી વંશનું પાટનગર હતું. ત્યાર પછી ચાલુક્ય, પરમાર, મુસ્લીમ, પેશ્વા અને અંતે ઈ.સ. ૧૭૭૦માં ગાયકવાડ સરકારનાં તાબામાં આવ્યું. ત્યારે વડોદરા કરતા ડભોઈનો મહિમા વધુ હતો.

આ સમય દરમિયાન ડભોઈની જાહોજલાલીનો સુવર્ણકાળ હતો. અહીંના તાંબા, પિત્તળનાં અવનવા વાસણો, ચાંદીના આભૂષણો, લાકડા પરના નકશીકામ (જેને માટે સંખેડા આજે પણ દેશ વિદેશમાં પ્રખ્યાત છે.) ફર્નીચર, સુતરાઉ કાપડનું વણાટકામ, કલાત્મક પાઘડીઓ અને પથ્થર કામનાં કારીગરો (સલાટ) સ્થાપત્ય માટે તથા ખાસ કરીને તેની કમાનો બનાવવા આખા દેશમાં પ્રખ્યાત હતાં. આ તમામ સમય દરમિયાન તે ખેત પેદાશનું મુખ્ય ખરીદ-વેચાણ કેન્દ્ર હોવા ઉપરાંત કપાસનું, અનાજનું, મહુડાના બીજનું પણ મોટું વ્યાપાર કેન્દ્ર હતું. તેથી ગાયકવાડ સરકારનો મોટા ભાગનો રાજ કારભાર ડભોઈથી કરવામાં આવતો હતો.

મધ્યયુગમાં મુંબઈ (મુખ્બાદેવી) નાના-મોટા ટાપુઓનું બનેલું હતું. (આંદામાન-નિકોબાર જેવા ટાપુઓ) અને મુખ્ય વસ્તી કોળી, વાઘરી, માછીમાર, ખેડૂત તથા દરિયાઈ સફર ખેડવાવાળા નાવિકોની હતી. આ લોકો મહાલક્ષ્મી, મહાકાળી તથા મહાસરસ્વતિ દેવીની પૂજા કરતાં હતાં. આ ત્રણેય દેવીઓ હાલમાં બીચકેન્ડી વિસ્તારમાં સમુદ્ર તટેના પ્રખ્યાત મહાલક્ષ્મી મંદિરમાં બિરાજમાન છે. તેઓ રત્નાકર દેવ (દરિયો)ની પૂનમને દિવસે પૂજા કરીને શ્રીફળ ચઢાવતા હતાં. જે નાળિયેરી પૂનમ તરીકે જાણીતી છે.

૧૮-૧૯ સદી દરમિયાન દિલ્હીમાં ખેઠેલા બ્રિટીશ ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપનીના ગવર્નર જનરલનું રાજ હતું. તેઓએ જોયું કે મુંબઈના છુટાછવાયા ટાપુઓને જોડીને અખંડ મુંબઈ બનાવાય તો તેમની દરિયાઈ તાકાત વધી જાય, માટે કંપનીના ગવર્નર જનરલની

ભોગીલાલ ચાંપશી શાહ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

રમેશભાઈ ભોગીલાલ પરીખ (મુંબઈ)પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

દેખરેખ નીચે મુંબઈ રાજના ગવર્નર લોર્ડ હોર્નલીએ મુંબઈના સાત ટાપુઓ (માહિમ, વરલી, મલબાર હીલ, લોઅર પરેલ વિ.)ને કોઝવેથી જોડવાની “હોર્નલી – વેલાર્ડ યોજના” શરૂ કરી અને પ્રથમ તબક્કે મલબાર હીલ અને વરલીને કોઝ વેથી જોડવા બાદ ઈ.સ. ૧૮૩૮ સુધીમાં મુંબઈના બધા જ ટાપુઓને જોડીને બૃહદ મુંબઈની રચના કરી દીધી. બોરીબંદર, કલ્યાણ બંદર જેવા બંદરો (પોર્ટ) સ્થાપીને સાથે સાથે તા. ૧૮-૪-૧૮૫૩ તથા ૧-૫-૧૮૫૪ના રોજ મુંબઈ થાણા બોરીબંદર અને થાણાથી કલ્યાણ બંદર સુધીનો રેલ માર્ગ ચાલુ કરી દીધો.

આ સમય દરમ્યાન ૧૯મી-૨૦મી સદીમાં બ્રિટનમાં મોટા પાયે ઔદ્યોગિકરણ શરૂ થયું, તેમાં યંત્રોથી ચાલતી ટેક્સટાઈલ મીલોનો પણ સમાવેશ થયો (માંચેસ્ટર વિ.). પરિણામે યંત્રોથી ચાલતી ટેક્સટાઈલ મીલોને રાત-દિવસ ચલાવવા માટે કપાસ – રૂની માંગમાં જબરજસ્ત વધારો થયો જેની માંગ શરૂઆતમાં અમેરિકા, ઈજિપ્ત, પેરુ વિ. દેશો પુરી કરતાં હતા પણ વર્ષ ૧૮૬૧માં અમેરિકામાં ગુલામી પ્રથા નાબુદી કરવાના મામલે સીવીલ વોર ફાટી નીકળી, પરિણામે અમેરિકાએ બ્રિટનને કપાસ – ૩ મોકલવાનું ઓછું કર્યું. તેથી બ્રિટનની ટેક્સટાઈલ મીલો આપણા દેશમાં ઉત્પન્ન થતાં કપાસ-૩ પર આધાર રાખતી થઈ, પરિણામે આપણે ત્યાં ભરૂચ, સુરત, જંબુસર, ભાવનગર, ધારવડા, ચરોતર, ડભોઈ, કરમસદ વિ. પ્રદેશોમાં રૂનું ઉત્પાદન ઝડપથી વધવા લાગ્યું અને દબાણયંત્ર દ્વારા રૂની ગાંસડીઓ તૈયાર કરવા જુનીંગ અને પ્રેસીંગ ફેક્ટરીઓ ઉભી થઈ જે રાત-દિવસ ગાંસડીઓ બનાવી બળદ ગાડા મારફત તાપી, નર્મદા, વિશ્વામિત્રી વગેરે નદીઓનાં કાંઠે ઠલવાવા લાગી અને ત્યાંથી આશરે ૩૫૦ કિ.મી. દૂર અરબી સમુદ્રનાં દરિયાઈ માર્ગે હોડકા દ્વારા, તરાપા દ્વારા, સઢવાળા વહાણો દ્વારા મુંબઈના કલ્યાણ બંદરે ઉતરવા લાગી. પરિણામે મુંબઈમાં ૩ ખરીદ – વેચાણનો વેપાર મોટા પાયે શરૂ થયો. મુંબઈમાં ઠલવાયેલી ગાંસડીઓ આગબોટ-સ્ટીમર દ્વારા ઈંગ્લેન્ડ જવા લાગી અને ત્યાંથી તૈયાર કાપડ, સાડી, ધોતી, જોટા વિ. તૈયાર માલ આપણે ત્યાં આવતો થયો. પરિણામે ચરોતરની ઉન્નતિ સાથે સાથે વડોદરા રાજની, ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીની મહેસુલી આવકમાં ધરખમ વધારો થયો. આથી આ સમયનો કાળ ભારતીય કોટન ઈન્ડસ્ટ્રીઝનો સુવર્ણકાળ કહેવાયો.

પણ.. આપણે ત્યાં તૈયાર થતી કપાસની ગાંસડીઓ ગાડા મારફત તાપી, નર્મદા વિ. નદીનાં કિનારે ઉતારી, હોડકા દ્વારા મુંબઈ મોકલતા બહુ વાર લાગતી, જેથી યુરોપ, ચીન વિ.ની ટેક્સટાઈલ મીલોને રાત-દિવસ મીલ ચલાવવામાં તકલીફ પડતી હતી. તેમને

શાંતિલાલ મકનજી શાહ પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ગો.વા. જમનાવતીબહેન તથા ગો.વા. કાંતિલાલ ચીમનલાલ પરીખ(કડી) પરિવારનાં જય શ્રી કૃષ્ણ.

તો જેટલી ઝડપે અને ત્વરિત ગતિએ કપાસ-૩ તેમના દેશમાં પહોંચે તો જ તેમની ફેક્ટરીઓ રાત-દિવસ ચાલે અને અંતે તે જ તેમના ફાયદામાં હતું. આ કામ ત્યારે જ શક્ય બને જ્યારે આ રૂની ગાંસડીઓ ગાડા, હોડકા, વહાણ વિ.થી મુંબઈ રવાના કરવાના બદલે રેલ ગાડીઓ મારફત સળંગ મુંબઈ પહોંચે. પરિણામે રેલ વ્યવહાર ચાલુ કરવા આપણે ત્યાં રાજ કરતાં બ્રિટીશ ઈસ્ટ ઈન્ડીયા કંપનીનાં ગવર્નર જનરલ લોર્ડ હોલ્ડીંગે ભારતમાં રેલ નેટવર્કનું ઝડપી વિસ્તરણ કરવા રેલ પાટા બીછાવવા, સ્ટેશનો બાંધવા, રેલ કોસીંગો બાંધવા માટે જમીન સંપાદનની પ્રક્રિયા ઝડપી કરી. રેલ પાટાનાં ઉત્પાદન માટે, રેલ પાટા ગોઠવવા અંગે તથા બે પાટા વચ્ચેનાં ૫ ફૂટ ૬ ઇંચના અંતરને (બ્રોડગેજ) ઘટાડીને ૨ ફૂટ ૬ ઇંચનું અંતર કરીને નેરોગેજ રેલ નેટવર્કની સ્થાપના કરવાનાં નિયમોમાં ધરખમ ફેરફારો કર્યા. નર્મદા, તાપી વિગેરે નદીઓ પર લોખંડના પુલ-ઝાંપા વિ. બાંધવાની તૈયારી દેખાડી જેને કારણે આપણા દેશી રાજ રજવાડાઓ પોત પોતાના રાજમાં રેલ વ્યવહાર સ્થાપવામાં ઉત્સુક બન્યા. તેના ફળ સ્વરૂપે સૌ પ્રથમ શ્રી ખંડેરાવ ગાયકવાડ સરકારે ઈ.સ. ૧૮૫૫માં બોમ્બે બરોડા સેન્ટ્રલ ઈન્ડીયન રેલ્વે કંપનીની સ્થાપના કરી અને ભરૂચ, વડોદરા, સુરત, નવસારી, આણંદ, નડિયાદ વિ. શહેરને જોડતી બ્રોડગેજ રેલ લાઈનની સ્થાપના કરવા રેલ્વે સ્ટેશનો બાંધવાની કામગીરી ચાલુ કરી અને ૧૮૬૪માં પુરી કરી સાથે સાથે વડોદરાથી ૨૭ કી.મી.ના અંતરે આવેલું પ્રાચીન નગર ડભોઈને પણ આજથી ૧૫૦ વર્ષ પૂર્વે ઈ.સ. ૧૮૬૨માં વડોદરાના શ્રીમંત મહારાજા ખંડેરાવ ગાયકવાડ સરકારે વિશ્વની અજોડ એવી ડભોઈ નેરોગેજ રેલની સ્થાપના કરી. જેમાં બે પાટા વચ્ચેનું અંતર ફક્ત ૨.૬ ફૂટ હોય અને સૌ પ્રથમ “ડભોઈ-મિયાંગામ” વચ્ચે અનોખી પેસેન્જર કમ ગુડ્સ રેલ સેવા ચાલુ કરી. જેમાં સ્ટીમ એન્જીનનાં સ્થાને બળદો ટ્રેન ખેચતા હતાં. આ સ્પેશીયલ નેરોગેજ રેલ લાઈનની ડીઝાઈન શ્રી એ. ડબલ્યુ. હાર્ડી (અંગ્રેજ એન્જીનીયર) બનાવી હતી. આ ટ્રેનમાં પાંચેક ગુડ્સ કેરેજ હતાં. રસપ્રદ બાબત એ છે કે ટ્રેનમાં ગુડ્સ (કપાસની ગાંસડીઓ, ખેતપેદાશો વિ.)ને બદલે ફક્ત પેસેન્જર જ હોય તો ટ્રેનનાં પાટાની ડાબે-જમણે જોતરેલા એક-એક બળદ આખી મજસલ ચાલીને નહીં પણ કલાકના દસ માઈલની સ્પીડે દોડતાં દોડતાં રસ્તો કાપી નાંખતા હતા.

ત્યારબાદ

- તેમના અનુગામી શ્રીમંત મહારાવ ગાયકવાડે ઈ.સ. ૧૮૭૧ થી ડભોઈની

નિરંજનાબહેન ઉદેશચંદ્ર શાહ પરિવાર, મુંબઈના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ભારતીયેન ભરતકુમાર શાહ (મીરા રોડ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આજુબાજુના નાના મોટા ગામો પસંદ કરીનેત્યાં રેલ પાટા બીછાવવાનું કામ શરૂ કર્યું.

- ઈ.સ. ૧૮૭૯માં મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ (તૃતિય) સરકારે નર્મદા નદી પર આવેલા ધર્મસ્થળ ચાણોદને ડભોઈએ રેલ ટ્રેકથી જોડી દીધું.

- ઈ.સ. ૧૮૮૦-૮૧માં ડભોઈ-ગોયાગેટ (હાલનું પ્રતાનગર, વડોદરા)નો રેલ ટ્રેક ખુલ્લો મુક્યો અને વિશ્વામિત્રી શહેરને તેની સાથે સાંકળી લીધું.

- વિશ્વામિત્રીથી નેરોગેજ રેલ્વેની નવી લાઈન પશ્ચિમ દિશામાં પાદરા, મોભા થઈને જંબુસર પહોંચાડી, ત્યારબાદ પૂર્વ તરફનાં છોટા ઉદેપુરને સંખેડા, ખોડેલી સાથે ડભોઈને જોડી દીધું.

- બીજો એક નેરોગેજ રેલ ટ્રેક વાયા જલોદ અને સમલાયા થઈને ટીંબા રોડ સુધી પાથરવામાં આવ્યો.

- આમ ડભોઈ જંકશનથી પાંચ રેલ ટ્રેક બીછાવ્યા બાદ ગાયકવાડ સરકારે સુરતમાં, નવસારીમાં અનુક્રમે કોસંબા, ઉમરખાડો, બિલીમોરા, વઘાઈ તેમજ ઉત્તરમાં ભાદરણ, બોચાસણ, પેટલાદ, વસો, પીજ, નડીયાદની બીજી ત્રણ નેરોગેજ રેલ નાંખીને ઈ.સ. ૧૯૨૦ સુધીમાં તો પોતાના રાજમાં કુલ ૪૫૦ કી.મી.ની સ્પેશીયલ લાઈમ લાઈટ ટ્રેનની નેરોગેજ રેલ સ્થાપીને વિશ્વમાં ઇતિહાસ રચી દીધો.

પેસેન્જર નેરોગેજ રેલ - બ્રોડગેજ રેલ વિગેરે રેલ ટ્રેક સ્થાપવાનો ઘણો બધો યશ પ્રજાભૂમિક સર મહારાજા સયાજીરાવ ગાયકવાડ (તૃતિય)ને ફાળે જાય છે. જેનું અનુકરણ ત્યારબાદ બીજા દેશી રાજા રજવાડાઓ ભાવનગર, મોરબી, ગોંડલ, જોધપુર, ગ્વાલીયર, ભોપાલ વિ. રાજાઓએ પોતપોતાના દેશની ખેત-પેદાશો વિ. નાં સરકારીયેશન માટે ઉપયોગ કર્યો. ૧૮૫૭ના સમય દરમિયાન આપણે ત્યાં અંગ્રેજ સરકાર વિરુદ્ધ બળવો થયો. ત્યારે બળવો દાબી દેવા તેમણે આ રેલ વ્યવસ્થાનો ઉપયોગ પોતાના શસ્ત્રો, લશ્કર વિ. માટે પણ કર્યો અને બળવો દબાવી દીધો.

પણ... ૧૫૦ વર્ષ પછી ગાયકવાડ સરકારની આ ઐતિહાસિક વિરાસત વિલીન થવા બેઠી છે.

વિશ્વમાં દેશો, નેરોગેજ રેલને હવે હેરીટેજ ગણે છે, માટે તેને જાળવી રાખવાનાં અનેક પ્રયત્નો કરે છે.

આપણા દેશમાં પશ્ચિમ બંગાળમાં ચાલતી નીલગીરી એક્સપ્રેસ (પહાડ પર ચઢતા સ્વ. કિરીટકુમાર કનૈયાલાલ પરીખ પરિવાર (પાટણ-મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

હરીશ રામજી વીરચંદ અને પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

માટેની ખાસ બનાવટની નેરોગેજ ટ્રેન) પછી ઈ.સ. ૧૯૧૮/૧૯૧૯માં ગાયકવાડ સરકારની, અને હેરીટેજ ટ્રેનનું બિરૂદ પામેલી ગુજરાતની ફક્ત એક માત્ર વડોદરા પ્રતાપનગર – જંબુસર નેરોગેજ લોકલ ટ્રેન આંશીક રીતે ચાલુ છે.

પ્રતાપનગર થી ઉપડેલી આ લોકલ ટ્રેન જંબુસર સુધીનું ૫૦ કી.મી.નું અંતર કાપતા ૪ કલાકનો સમય લે છે.

૨.૬ ફુટનાં અંતર પર પાટા પર બિછાવેલી આ ચાર ડબ્બાવાળી નેરોગેજ ટ્રેન ધીમી હોવા ઉપરાંત બીજી અનેક રીતે અનોખી છે.

આ ટ્રેઈન ચલાવવા બે ડ્રાયવર, એક ગાર્ડ અને એક ગેટમેન, એમ કુલ ચાર માણસોનો સ્ટાફ હોય છે.

આ બે સ્ટેશનો વચ્ચે બીજા કુલ ૧૨ સ્ટેશનો આવેલા છે. સ્ટેશન પર ટીકીટ આપવા/લેવાની કોઈ સગવડ નથી. આ કામ ટ્રેનમાં બેઠેલો ગાર્ડ જ કરે છે.

આમાંના સાતેક સ્ટેશનો તો એવા છે કે ધીમી ગતીએ ચાલતી ગાડીમાંથી ગેટમેન નીચે ઉતરીને વાયરથી ફાટક બંધ કરે છે અને ગાડી ફાટક ઓળંગી જાય પછી ગેટમેન ફાટકનો વાયર કાઢીને ધીમી ગતીએ ચાલતી ગાડીમાં ચઢી જાય છે.

આપણી આવી અમુલ્ય વિરાસતનો કોઈ ખાસ પ્રચાર થતો નથી. આવી કિંમતી વિરાસતમાં એન્જીનના ડબ્બાઓને કોઈ રંગ રોગાન કે રીપેર કરતું નથી. લોકલ પ્રવાસીઓને આકર્ષવા રેલ-મંત્રાલય તરફથી કોઈ પ્રયત્નો કરવામાં આવતા નથી.

પરદેશથી આવેલા અને હેરીટેજ ચીજ-વસ્તુઓ જોવાનાં શોખીન મુસાફરો અંતે આ ટ્રેનમાં મુસાફરી કરીને આનંદ સાથે દુઃખ પણ અનુભવે છે કે ગાયકવાડ સરકારની આવી વિશ્વની અજોડ એવી નેરોગેજ રેલ નેટવર્ક વિરાસત વિલીન થવા બેઠી છે.

ડભોઈ – છોટાઉદેપુરની નેરોગેજ રેલ લાઈનનું સ્થાન બ્રોડગેજ લઈ લીધું છે.

ડભોઈ – ટીંબા રોડના ટ્રેન વ્યવહાર સદંતર બંધ છે. જંબુસર લાઈન આંશીક રીતે ચાલે છે. ડભાઈ-મીયાગામનો નેરોગેજ રેલ માર્ગને બ્રોડગેજમાં ફેરવવાનો પ્રોજેક્ટ રીપોર્ટ આપણાં રેલ મંત્રાલય પાસે મંજૂર થઈને પડ્યો છે.

આમ ગાયકવાડ સરકારે ૨૩ નેરોગેજ રેલ લાઈનનું સંકુલ રચીને વાહનવ્યવહારમાં ઝડપીકરણ કરીને વિશ્વને ચકીત કરી નાંખેલું તે ઐતિહાસિક વારસો આપણે ક્રમશઃ ગુમાવતા જઈએ છીએ.

સ્વ. હરીદાસ ચત્રભૂજ શાહ (ભૂજ) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. કુસ્મબહેન અને સ્વ. ચંદ્રકાંતભાઈ પરીખના સર્વજન જય શ્રી કૃષ્ણ હસ્તે સંજય પરીખ અને પરિવાર

રેલ્વે હેરીટેઝનું એક પણ ચિત્ર જોવાલાયક રહ્યું નથી. રેલ મંત્રાલય નેરોગેજનાં રેલ નેટવર્કનાં પાટા એક પછી એક બધા જ પાટાઓ ઉખાડી લેશે ત્યારે આપણા દેશમાં શરૂ થયેલી સૌ પ્રથમ રેલ વ્યવહારનો મૃત્યુદંટ વાગી જશે અને રેલ ઇતિહાસના જવલંત પાના કાયમ માટે ભુંસાઈ જશે એ આપણું દુર્ભાગ્ય છે.

નોંધ :- ગુજરાતનો રેલ્વે ઇતિહાસ બરોડા - સ્ટેટથી શરૂ થાય છે. બરોડા - સ્ટેટનાં રાજવંશી પરિવારની તેઓને વિશેષ સુવિધાઓને ધ્યાનમાં રાખીને તેમનાં માટે ખાસ “મહારાજા - સલૂન” તરીકે ઓળખાતા રેલ કંપાર્ટમેન્ટમાં જમવાની, સુવાની તથા મિટીંગો કરવા માટેનાં ખાસ કોચ બનાવવામાં આવતા હતા. રાજવંશી ફેમીલી - સભ્યોને ક્યાંક પ્રવાસ કરવો હોય તો આવા - “મહારાજા - સલૂન”ને રેલગાડી સાથે જોડી દેતા. દિલ્હીસ્થિત નેશનલ રેલ્વે મ્યુઝીયમમાં આવા કેટલાય રજવાડી સલૂનો પ્રદર્શીત કરવામાં આવ્યા છે.

સંકલન-માહિતી - સ્તોત્ર : સફારી - મેગેઝીન

- સનતભાઈ શાહ, અમદાવાદ
મો.નં. ૯૬૨૪૪ ૫૮૩૫૫

RECEIPTS TILL 30 APRIL, 2021

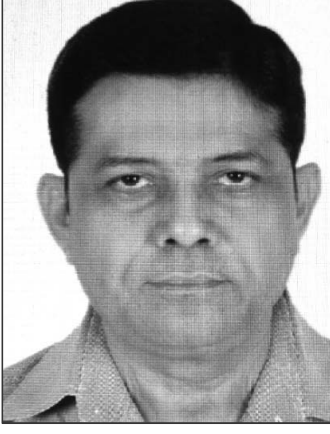
R.No.	Person name	Amt.	Place	Towardswhich
1349	Umakant J Parikh	400	Ahmedabad	Adv.
1350	B Shaileshkumar & Co	1500	Vadodara	Diwali Adv.
1351	Samiri Vanik Samaj Mahila Mandal	1500	Ahmedabad	Diwali Adv.
1352	Pankaj Parikh	1500	Ahmedabad	Diwali Adv.
1	Saurin Sharad Parikh	400	Ahmedabad	Adv.
2	Pramod kantilal Shah	400	Ahmedabad	Adv.
3	Vishal Girish shah	400	Ahmedabad	Adv.
4	Hitesh Hasmukhlal Shah	800	-	Panel Adv.

- વ્યવસ્થાપક

વેલજી ભીમજી પરિવાર (કચ્છ) - મુંબઈના જય શ્રી કૃષ્ણ.

અશ્વિનભાઈ જે. મરચન્ટ (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

શબ્દ સરોવરમાં ડુબકી ભાગ-૪

વિવિધ કલા ક્ષેત્રે પ્રેરણા રૂપે કલાકારોને તેમનો ચાહક વર્ગ ઘણી બધી રીતે આવકારી તેમની પ્રેરણા વધારતો હોય છે.

જ્યારે સાહિત્ય ક્ષેત્રે અને તેમાંય કવિતાના ક્ષેત્રે કવિઓની પ્રેરણા કોઈ હોય તો તે છે તેના ભાવકની સમજ!

સમજ જેટલી ઊંચી, કવિની પ્રેરણા તેટલી જ ઊંચી! કવિ જ્યારે ભાવકને દ્રશ્ય રૂપે મળી તો નથી શકતો પણ ભાવકની સમજના શબ્દો દ્વારા કવિ જ્યારે મળે છે ત્યારે કવિની આનંદની સીમા નથી હોતી.

કદાચ એવું બને કે કવિની જે પણ ક્ષમતા છે તે સ્થળ સુધી કદાચ ભાવક ન પણ પહોંચ્યો હોય પણ છતાં ભાવકની જે કોઈ જે કાંઈ પણ સમજ છે તે સમજવા અને તેના સુધી પહોંચવા કવિ હંમેશા પ્રેરણા મેળવતા હોય છે અને એટલા જ માટે કવિનું ક્ષેત્ર એટલું જ વિશાળ સમજપ્રદેશ!

આવી જ એક ગઝલ, કવિ શ્રી બાબુલાલ ચાવડા આતુર ની સુંદર ગઝલ ના શેરનું આપણે બે રીતે અર્થઘટન કરીને તેનો બે રીતનો આસ્વાદ જોઈશું. કવિએ કયા સંદર્ભમાં આ શેર રચ્યો છે ત્યાં સુધી પહોંચવાનાં બે રીતે પ્રયત્ન કરીશું.

આ તું નથી તો પુષ્પો ત્યાગી રહ્યા છે રંગો,
ત્યાગી દે જેમ કોઈ ઉરના બધા ઉમંગો.

- બાબુલાલ ચાવડા - આતુર

આસ્વાદ : હરીશ શાહ

કવિશ્રી “આતુર” તેમની ભાવાત્મક ગઝલો માટે ખૂબજ જાણીતા છે. ગઝલના ભાવવિશ્વમાં તેમની, તેમના શેર વડે ભાવકને શબ્દોના ભાવ સાથે એક અનોખી સફર કરાવવાની અદભૂત હથોટી છે. સ્વભાવથી વધુ ન બોલે પણ તેમની કલમ જ્યારે બોલે, ત્યારે ગુજરાતી ગઝલવિશ્વમાં તેમનું નામ ખૂબ જ અગ્ર હરોળમાં અવશ્ય આવે!!

તેમની એક સુંદર ગઝલ જેમાં મત્લાનો શેર છે અને આ શેર વડે વિરહની અદભૂત કથની તેઓ રજૂ કરી રહ્યા છે.. તેમના હોવાથી જ વસંત પુરબહારમાં ખીલે છે, અને જેટલા પણ વિવિધ રંગો પ્રકૃતિએ બાગમાં મૂક્યા છે, કે તમામ રંગો જેમની ઉપસ્થિતિને લીધે હ્રદયના કેન્વાસ ઉપર ચિત્રણ થઈ રહ્યા હતા...

મથરાદાસ મોતીચંદ શાહ અને પરિવાર (ભુજ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

જેઠાલાલ કલ્યાણજી પરિવાર, ભૂજ ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

અને... અચાનક જે રંગનો પ્રાદુર્ભાવ જેમના લીધે થયો હતો, અને તે જ અચાનક ત્યાંથી અદ્રશ્ય થાય તો ? આ રંગો હોવાની પ્રતીતિ અને અનુભવની પ્રકૃતિ આ બંને વચ્ચે નું માધ્યમ એટલે જ તમારું હોવાપણું! ક્યાં છો તમે? કેમ છે તમારી અનુપસ્થિતિ?

તમારી અનુપસ્થિતિ મારા મન પ્રદેશ પર ચિત્રણ થયેલા, અંકિત થયેલા જે તમામ રંગો... તરંગો એક વાચા ભરીને બોલ્યા હતા તે તમામ લો છે કે મૌન થઈ ગયા, ખોવાઈ ગયા.. વિલીન થઈ ગયા !

કવિએ ખૂબ જ સુંદર રીતે જે રૂપક નો ઉપયોગ કર્યો છે “ફૂલો”. આ ફૂલો એટલે પોતાની અનુભૂતિનું રૂપક છે જે અનુભૂતિમાં પ્રકૃતિના રંગો જેમની ઉપસ્થિતિને લીધે અંકિત થયા હતા, તેજ રંગો તેમની અનુપસ્થિતિ એ વિલીન થઈ ગયા છે.

જાણે ચેતનવંતા શરીરમાંથી ક્યાંક અથડાતો અથવા ક્યાંક પછડાતો સંચાર દૂર થઈ ગયો છે.

શરીરના બધા જતા રંગો, બધા જ ઉમંગો ક્યાંક ને ક્યાંક કોઈક ઉદ્દીપનની ગેરહાજરીને લીધે તેની પ્રક્રિયામાં અસ્વસ્થ થઈ ગયા છે...

ક્યાંક દ્રશ્ય અદ્રશ્ય થઈ ગયું છે અને ક્યાંક રંગો વિલીન થઈ ઉમંગને પણ ભાવવિહીન કરી નાખ્યા છે ક્યાંક પ્રકૃતિમાંથી કોઈ એક તત્વ દ્વારા આ સંદેશો તમને પણ પહોંચે અને તમે પણ વળીને જુઓ અહીં શું હાલત છે!!!

આ જ શેર નું બીજી રીતે અર્થઘટન
આ તું નથી તો પુષ્પો ત્યાગી રહ્યા છે રંગો,
ત્યાગી દે જેમ કોઈ ઉરના બધા ઉમંગો.

-બાબુલાલ ચાવડા - આવુર

આસ્વાદ : હરીશ શાહ

આ કવિની દીર્ઘદ્રષ્ટિ જોઈએ એક જ શેર થી તેઓ ભૌતિક અને આધિભૌતિક બંને રીતે શેરનો ભાવ પ્રસરાવી રહ્યા છે. ભૌતિક રીતે આ શેરને માણીએ તો પ્રિયમતાની ગેરહાજરી થઈ ગઈ છે અને જે કલ્પના નું વાતાવરણ હતું કે હવે નથી રહ્યું અને જે મનના તરંગો હતા તે હવે નથી રહ્યા અને જે બધા ઉમંગો હતા તે પણ હવે નથી રહ્યા.

હવે આ જ શેર ને બીજી દિશાથી માણીએ

પુષ્પો આપણી જાત માટેના વિવિધ આયામો નું રૂપક છે એટલે કે ચેતના થી સંસાર થતા વિવિધ આયામો, એટલે કે ચેતના તેથી (તું) તો આપણી જાત ના વિવિધ આયામો

સ્વ. જયાબહેન જેઠાલાલ ખેંગાર શાહ, મુલુન્ડ, મુંબઈ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વિદ્યાબહેન જમનાદાસ પારેખ (પાટણ) પરિવારનાં જય શ્રી કૃષ્ણ.

પણ રંગ વગરના થઈ જાય છે.

ચેતનાનું અસ્તિત્વ સ્વયમ ના અસ્તિત્વ માટે પાયાની જરૂરિયાત કેમ કે મનુષ્ય સિવાયના પ્રાણીઓમાં પણ ચેતના સિવાયની બધી જ ક્રિયાઓ કે જે ભૌતિક ક્રિયાઓ છે તે હાજર છે જ !

આપણાં અસ્તિત્વ માટે કુદરતે આપણામાં ચેતના મૂકી જેના દ્વારા આપણે આપણે ભૌતિકતાથી થોડે દૂર થઈ આધ્યાત્મિકતા સુધી શરીરના આયામો ને પ્રમાણ આપી શકીએ!

સ્વયંની ચેતના એટલે જ દૂરદર્શી લક્ષ્યની પરિપૂર્ણતા અને આ ચેતના જ્યારે પણ દૂર થતી દેખાય ત્યારે લક્ષ્ય ધૂંધળું થતું જાય છે અને લક્ષ્ય ધૂંધળું થાય તો તેને પામવાની પ્રેરણા પણ ઓછી થતી જાય છે અને જ્યારે પ્રેરણા ઓછી થાય ત્યારે સ્વાભાવિક છે કે શરીરના બધા જ ઉમંગો પણ ઓછા થઈ જાય...

બસ આ જ સફર છે.. આ જ માધ્યમ છે.. ભૌતિક થી આધિભૌતિકતા અને આધિભૌતિકતાથી આધ્યાત્મિકતા સુધી પહોંચવાની...

એક સ્વયંની સફર અને તે સફરમાં સુકાની આપણી ચેતના છે.

કવિ શ્રી સુરેશ દલાલ ચેતના સાથેના સંબંધને ઉદ્દેશીને ખુબ જ સુંદર લખી ગયા છે.

તારાં જે ક્ષણે સ્મરણ કરું તે ક્ષણે મને એમ લાગે છે કે હું જીવું છું. પ્રત્યેક પળના કાફલામાં જોડાઈ જાઉં છું પણ કોઈક પળે આ કાફલામાંથી અલગ થઈ તારી લગોલગ પહોંચી જાઉં છું. તું વિદ્યનહર્તા છે. તારાથી અલગ છું એ જ મોટામાં મોટું વિદ્યન છે. આ સંસારમાં રહેવાનું અને તારી સાથે જીવવાનું – અગ્નિ અને જળ – બંનેનો એકી સાથે અનુભવ કરવાનો. તારા સ્મરણમાત્રથી હું બધાથી છૂટો થઈ જાઉં છું અને જઈ રહું છું તારા સાવ અજાણ્યા પ્રદેશમાં. જે પ્રદેશ જોયો નથી એનું પણ સ્મરણ હોય એનો અર્થ જ એવો કે આપણો સંબંધ એ સ્મરણ પહેલાં નું સ્મરણ છે.

પ્રવાહ સૂત્રધાર : હરીશ શાહ, વડોદરા,

મો. ૯૮૭૯૫ ૦૩૩૬૨

તંત્રી, Vayconnect

ભૂતપૂર્વ તંત્રી, વાયડામિત્ર

સ્વ. જશરાજ ભીમજી શાહ (ભૂજ-માંડવી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

અધોગતિ

શ્રી હરિરાયજી શ્રી ઠાકોરજીનાં ચરણચિન્હનાં દર્શનનું વર્ણન કરતા ઊર્ધ્વ રેખા ચરણચિન્હ વિષે આજ્ઞા કરે છે કે પ્રભુ હંમેશા જીવની ઊર્ધ્વગતિ કરે છે ક્યારેય અધોગતિ કરતાં નથી. મોક્ષ માર્ગની નિસરણી છે. શ્રી ઠાકોરજીની લીલા ન્યારી છે. એમના સંદર્ભમાં અધોગતિને કોઈ સ્થાન નથી. કારણકે શ્રી હરિ સર્વસમર્થ છે. એક પાંદડુ એમની ઈચ્છા વગર હાલી શકતું નથી. અધોગતિ કોઈને ગમતી નથી. સમય બળવાન છે. ભલભલાને ધૂળ ચાટતા કરી દે છે. આજે સર્વત્ર વિકાસની વાત થઈ રહી છે. મતલબ થયો પ્રગતિ થઈ રહી છે. પ્રગતિ સર્વને વ્હાલી લાગે છે. મનુષ્ય સ્વભાવ છે. ભૌતિકવાદનું સામ્રાજ્ય ફેલા ફેલાવીને ઊભું છે. આપણી અંદર રાચરચીલા સાધનો માટે લાલસા ઉત્પન્ન કરી રહ્યું છે. બંગલા, ગાડી વસાવવા માટે પ્રયત્નશીલ બનવા ઉપસાવી રહ્યું છે. નીતીઅનીતીથી રૂપિયા ભેગા કરવા મથવાનું જણાવી રહ્યું છે. એકબીજાનું જોઈને વગર વિચારે પગલા ભરે છે પણ પસ્તાવા સિવાય કંઈ હાથ લાગતું નથી. ભગવાને દરેકમાં સરખી અક્કલ મૂકી નથી. દરેક પોતપોતાના નસીબનું કમાય છે. આપણે કોના નસીબનું કમાઈએ છીએ તે આપણને ખુદ ખબર હોતી નથી. ઘણીવાર માનવી બીજાનું જોઈને કરવા જતા પોતાની મૂડી ગુમાવી બેસે છે અને અધોગતિને આમંત્રણ આપે છે.

આજના યુગમાં સંયુક્ત પરિવારનું વિભક્તિકરણ થયું છે. તે એક મોટી અધોગતિ છે. નાના મોટા કારણોસર વડીલ વર્ગની હાંસી ઉડી રહી છે તે અધોગતિ છે. વૃદ્ધાશ્રમોની જીંદગીથી પરેશાન વૃદ્ધ માતાપિતાના આંસુ અધોગતિની ચરમસીમા છે. કેટકેટલી મુસીબતોનો સામનો કરી માતાપિતા બાળકોને ઉછેરે છે. ઘડપણની લાકડી બનવાને બદલે માબાપની ઉપેક્ષા કરી માતાપિતાને ઘરડાઘર ભેગા કરી દેતી પ્રજા પોતાની અધોગતિનાં દરવાજા પોતાને હાથે ખોલે છે. સંયુક્ત કુટુંબના ફાયદાને નજર અંદાજ કરવામાં આવી રહ્યો છે. પૂજ્ય સંતો, મહાત્માઓ, પ્રભુભક્તોના ચરણરજથી આપણા સર્વેની બુદ્ધિ સુધરી શકે છે.

ગં સ્વ. સરસ્વતીબહેન ઝવેરીલાલ શાહના જય શ્રી કૃષ્ણ.

જ્ઞાનસદીવામાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓ મોટા નેતાઓ બની ચૂક્યા છે. આજકાલ પરિસ્થિતિ રોશનીથી સુધરી ગઈ છે. પણ, ભણતર સાથે બીજી બદગતિવિધિ પણ શરૂ થઈ ગઈ છે. મોબાઈલની મહેરબાની વધી ગઈ છે. આ પણ એક અધોગતિ જ છે. પોતાના પગથી ચાલતા લોકો પાસે સાયકલ, સ્કૂટર, મોટર વગેરે આવતા પગથી ચાલવાની કસરતમાંથી મુક્તિ મળી ગઈ છે. ઘરમાં ઘણી વસ્તુ આવી ગઈ છે. જેથી આપણી કસરતો ઓછી થઈ ગઈ છે. કામ ઝડપી બની રહ્યું છે પણ સાથે સાથે રોગનો પુગાવો થયો છે. ઘણાને કાયમી રોગો લાગુ પડી ગયા છે. આ પણ એક મોટી પ્રગતિની સાથે સાથે અધોગતિ પણ છે. વૃદ્ધજનોને પૂરતું વ્યાજ મળતું નથી. ઘડપણમાં સરકાર તરફથી મદદની આશા તો રાખવાની વાત બાજુ પર રહી અને પોતાની બચાવેલી મૂડી પર વ્યાજ ઘટી જવાથી ભરણપોષણનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થઈ રહ્યો છે. આ એક અધોગતિ ખરી! સામાન્ય પ્રજાને ખાવાપીવાની વસ્તુઓ જીવન જરૂરિયાતની અન્ય વસ્તુ સસ્તા ભાવે મળી રહે એમ આમ જનતા ઈચ્છે છે પણ તે મુજબ કાંઈ પણ થઈ રહ્યું નથી. તેથી દેશ પ્રગતિની સાથે અધોગતિ કરી રહ્યો છે તેમ કહી શકાય. સીનીયર સીટીઝનોને વ્યાજ ઓછું થઈ જતા ખૂબ જ તકલીફનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે. આ વાત રાજ્ય સરકાર તેમજ કેન્દ્ર સરકારનાં પદાધિકારીઓથી અજાણ નથી પણ આ દિશામાં કશી પ્રગતિકારક પગલાની ગતિ થઈ રહી નથી. એ ખરેખર દુઃખની વાત છે. સીનીયર સીટીઝન તથા અન્ય કર્મચારીને ન્યૂનતમ રૂ. ૧૦૦૦/- પી.એફ. ફેમીલી પેન્શન મળી રહ્યું છે તેને વધારવાની કેટલા સમયથી વાતો ચાલે છે. કેન્દ્ર સરકાર આ દિશામાં કોઈ પગલા લઈ નથી રહી આ પણ અધોગતિની નિશાની છે. અટલ બિહારી બાજપાઈશ્રીનાં સમયથી રસ્તાઓના નકશા થઈ રહ્યા હતાં અને હાલમાં સારો એવો રસ્તાઓનો (હાઈવેના) સુધારો થયો છે. જે ખરેખરી વિકાસ પ્રગતિનો ઉજાગર કરતી વાત કહેવાય.

આપણને જેટલી સવલતો મળી છે તેનાથી સમય બચ્યો છે પણ હાડકા હરામ થતા ગયા છે. રોજીંદી કસરતો આપમેળે થતી તે બંધ થઈ ગઈ છે. શિથિલતા આવી ગઈ છે. અધોગતિ કહેવાય પણ આપણે ખુશ થઈએ છીએ કેટલું ફટાફટ કામ કરી દીધું પણ શરીરમાં રોગોનું પ્રમાણ વધ્યું છે. હાલના સમયમાં રોગની કોઈ ઉંમર રહી નથી. મનુષ્યમાં કામ, ક્રોધ, લોભ, મદ, મત્સર, મોહ વગેરે છૂપા દુશ્મનો હાવી થઈ રહ્યા છે. તેથી પ્રેમ લાગણીની ભાવના અદૃશ્ય થતી જાય છે. મારું મારું વધી ગયું છે. મદદરૂપ થવાની ભાવના લુપ્ત થતી જાય છે. માતાપિતાનું વર્યસ્વ ઘટી રહ્યું છે. માનમર્યાદાનાં

સ્વ. કુસુમબહેન મનમોહનદાસ પરીખ (પાટણ) પરિવારના સર્વેને જય શ્રી કૃષ્ણ.

ડૉ. કિશોરભાઈ રસિકલાલ પરીખ (અંકલેશ્વર)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

વડીકા અંધાઈ ગયા છે. વૈષ્ણવ ઘરમાં પણ દરેક પ્રકારે ધર્મ પળાઈ રહ્યો નથી. મહાપ્રભુજીની આજ્ઞા પળાતી નથી. દરેકનાં ઘરમાં આવું નથી પણ મોટાભાગના ઘરમાં આ પરિસ્થિતિ સર્જાઈ રહી છે તે માટે ઘણા પરિબળો કામ કરતા હશે. વડીલવર્ગને આંતરિક દુઃખ થવું હશે પણ સમયસંજોગથી લાચારી આંખ આડા કાન કરવા મજબૂર બને છે. આ મોટામાં મોટી અધોગતિ છે કારણકે પહેલેથી ચાલતી આવેલી પ્રણાલિકાને તિલાંજલી મળી રહી છે. આજની પેઢીને આ વાત સામાન્ય લાગે છે. વડીલો વ્યથિત થઈ રહ્યા છે. કળિયુગ આપણને ક્યાંથી ક્યાં લઈ જશે એ કહેવાનું કાર્ય અઘરું છે.

જીવાત્મા માતાનાં ગર્ભમાં શ્રી હરિને પ્રાર્થના કરે છે પ્રભુ મને આ નરક (અંધારામાંથી)માંથી બહાર કાઢો હું તમને એક ક્ષણ પણ નહીં ભૂલું. બહાર આવ્યા પછી જીવાત્મા પ્રભુને આપેલું વચન ભૂલી જાય છે અને સંસારની મોહજાળમાં ફસાઈ જાય છે. ભણતર જીવનમાં પ્રગતિ, લગ્ન, બાળબચ્ચા, નવું મકાન, કાર, ભૌતિક અન્ય સાધનો પ્રાપ્ત કરી પોતાને સમાજમાં પ્રતિષ્ઠિત કરવા પ્રયત્ન કરે છે. મોટાઈ દેખાડે છે પણ બીજાને ભોગે પોતાનું સારું કદી બતાવવું ન જોઈએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો જે વસ્તુ જીવાત્મા સાથે જતી નથી તે વસ્તુ પાછળ માણસ પાગલ બની રહ્યો છે. મનુષ્ય અવતારનું મુખ્ય કર્તવ્ય આત્મકલ્યાણ પ્રભુ પ્રાપ્તિ ભૂલી ગયો છે. આ અધોગતિ નથી તો બીજું શું છે? આંસુ સારતા મા-બાપની બદ દુઆ લેતા સંતાનો ખેરખર ઢિઠ્ઠારને લાયક છે. પોતાની પત્નિ બાળકો સાથે જીવન પસાર કરતા આજનાં યુવાનોને એક વાત કહેવાની ફરજ પડે છે કે માબાપ હતાં તો આ અવની પર તારું આવવું થયું. એને પછી લગ્ન થતા પત્નિ આવી અને બાળકો થયાં. માબાપનાં ઉપકારો કાયમ માટે યાદ રાખજો. સેવા કરશો તો તમારા સંતાનો તમારી સેવા કરશે. કારણ કે તેઓ જે જુએ છે તે શીખે છે. ભૌતિક ઘેલછાની પ્રગતિની સાથે આ વાત વિસરી જવાતી નથી. વડીલોએ પણ નવી પેઢી સાથે સુસંગત થવાનો સમય પાકી ગયો છે. શ્રી હરિ આપણને અધોગતિથી બચાવવાની પ્રગતિનાં પંથે આત્મકલ્યાણ કરવાની શક્તિ પ્રદાન કરે એજ શ્રી ઠાકોરજીનાં ચરણોમાં નમ્ર નિવેદન!

- નવીનચંદ્ર દશરથલાલ ગાંધી
ભરૂચ, (હાલ વડોદરા)
મો. નં. : ૯૫૮૬૮૧૭૪૬૦

પ્રવીણાબહેન દીપકભાઈ દલાલ, વિલે પાર્લે (પૂર્વ), મુંબઈ ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વલ્લભદાસ મોતીચંદ પરિવાર, (કોલ્હાપુર)ના સર્વ જ્ઞાતિજનોને જય શ્રી કૃષ્ણ.

આફ્રિકન ડાયરી - ભાગ ૧૫ - સ્વીટઝરલેન્ડની મુલાકાત

ભારતની મુલાકાત પુરી કરી અમે ઓગસ્ટ, ૧૯૯૩ના બીજા સપ્તાહમાં લાગોસ પાછા ફર્યા. ૧૯૯૪નું વરસ મારા માટે એકદમ દોડધામવાળું રહ્યું. મારે અવારનવાર ધાના જવાનું થતું. આ દરમિયાન મી. માલ્યા અમારી કંપનીમાંથી રાજીનામું આપી લાગોસમાં અન્ય કંપનીમાં જોઈન થયા. રાજકીય હાલત પણ હજુ થાળે પડી ન હતી. સરકારી તિજોરીઓ ખાલી થઈ ગઈ હતી. દેશની મીલીટરી સરકાર અને રાજ્ય સરકારો ટેક્સ ઉઘરાણી અને વધારાના વેરાથી આવક વધારવાના નુસકા અજમાવતા હતા. અમારી ફેક્ટરી ઓગુન સ્ટેટમાં આવેલી હતી. રાજ્યના ગવર્નર મીલીટરીના માણસો મોટી ફેક્ટરીઓ માણસો મોકલી ટેક્સ રેઈડ પડાવતા.

એક બપોરે લંચ પતાવી હું મારી ઓફિસમાં બેઠો હતો ત્યાં ઈન્ટરકોમ ઉપર અમારા એડમીન મેનેજર મી. જોહનનો ફોન આવ્યો મને કહે - ‘મીલીટરીના માણસો આપણી ફેક્ટરીનાં ગેટ ઉપર છે અને થોડા સમયમાં ઉપર ઓફિસમાં આવી જશે. તમે તાત્કાલિક પાછળના ગેટથી ફેક્ટરી છોડી જતા રહો. તમારો ડ્રાઈવર ગાડી સાથે તમારી રાહ જોવે છે. વધારે સમય બગાડવો હિતમાં નથી. મીલીટરીના માણસો તમને નુકશાન પહોંચાડી શકે.’- આટલું કહી જોઈને ફોન મુકી દીધો. અન્ય જગ્યાએ મીલીટરી રેઈડ વિઝે સાંભળેલું તેથી ક્ષણનો પણ વિલંબ કર્યા વગર હું તરત જ પાછલા દરવાજે પહોંચી ગાડીમાં ગોઠવાયો અને ડ્રાઈવરે ગાડી પુરપાટ હાંકી કાઢી. રસ્તામાં ડ્રાઈવર મીલીટરીના જુલમના બીજા દાખલા કહી સંભળાવ્યા. સાંજે હેમખેમ ઘેર પહોંચ્યો. બીજે દિવસે સમાચાર મળ્યા કે મીલીટરીના માણસોએ અમુક પૈસા એડવાન્સ ટેક્સના ભરવા માટે ધમકી આપી અને જતા રહ્યા હતા.

વિનોદભાઈ પહેલા જ છોડીને જતા રહ્યા હતા. હવે મી. માલ્યા પણ જતા રહ્યા. તેથી બધી જ જવાબદારી મારા ઉપર આવી પડી. ફેક્ટરીમાં કામનો બોજો પણ વધતો જતો હતો. આ દરમિયાન લંડન ઓફિસે એક નવા મેનેજર મી. પીટરની નિમણૂક કરી. મી.પીટર આફ્રિકાથી તદ્દન અજાણ તેથી તેમને સેટ થવામાં ત્રણ ચાર મહિના લાગી ગયા.

શેઠશ્રી જમનાદાસ ભીમજી પરિવાર (ભુજ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ભગવાનદાસ નારણદાસ શાહ (મુંબઈ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

મે-જુન ૧૯૯૪ના વેકેશનમાં ફરી ભારતની મુલાકાત લીધી. ફરી એક વરસ પસાર થઈ ગયું. મે ૧૯૯૫માં મારી દીકરી અજિતા દશમા ધોરણમાં આવી. દશમું પુરૂ કરી કોલેજમાં મુંબઈમાં જ એડમીશન લેવું પડે એમ હતું. લાગોસમાં આગળ અભ્યાસની સારી સગવડ ન હતી. મે ૧૯૯૫ના વેકેશનમાં ભારત જઈ એડમીશન માટે તપાસ કરી રાખી. અજિતાને અગિયારમા ધોરણમાં એડમીશનનો બહુ વાંધો આવે એમ ન હતો. પરંતુ મારો પુત્ર આનંદ જે નવમું પુરૂ કરી દશમા માટે ભારતમાં એડમીશન લે તો CBSC સ્કૂલમાં જ લેવું પડે. મુંબઈમાં CBSE ની સ્કૂલો મર્યાદિત હતી. તેથી થોડી તકલીફ પડે એમ હતી. જુન ૧૯૯૫માં લાગોસ પાછા ફર્યા અને નક્કી કર્યું કે હવે નાઈજીરિયા છોડી ભારતમાં જ સ્થિર થવું. ઓગસ્ટ, ૧૯૯૫માં લંડનથી અમારા ડાયરેક્ટરો પ્રવીણભાઈ અને મી. થીમૈયાને રાજીનામું આપ્યું. અને એપ્રિલ, ૧૯૯૬માં ભારત પાછા જવા માટે તૈયારી શરૂ કરી.

જે ઘરમાં છેલ્લા દશ વરસથી રહેતા હતા ત્યાંથી સામાન પેકીંગ કરવાનું શરૂ કર્યું. મોટો સામાન પેટીઓમાં પેક કરી એર કાર્ગોમાં મોકલવા માટે તૈયાર કર્યો. એપ્રિલ, ૧૯૯૬ના મધ્યમાં સ્વીસ એર માં ફ્લાઈટ બુક કરાવી.

લાગોસ Zurich મુંબઈની ટીકીટ હતી. વચ્ચે Zurich માં બે દિવસનો હોલ્ટ હતો. માર્ચ, ૧૯૯૬ના અંત સુધીમાં છોકરાઓની પરીક્ષા પૂર્ણ થઈ છેલ્લા થોડા દિવસોમાં મિત્રો તરફથી પાર્ટીઓ ચાલી. કંપનીમાં પણ સ્ટાફ અને વર્કરો એ ભેગા મળી પાર્ટી આપી. મને અને મારા કુટુંબીજનોને અસલ નાઈજીરિયન ડ્રેસની ભેટ આપી. કંપનીમાંથી મી. પીટર, દીનાકરન અને સેલ્વાને તેમજ અન્ય નાઈજીરિયનોએ ભાવપૂર્વક વિદાય આપી.

બધી તૈયારી થઈ ગઈ હતી. કાર્ગોમાં મોકલવાનો સામાન મોકલી આપ્યો. લાગોસ છોડી જવાનો દિવસ આવી ગયો. એરપોર્ટ પહોંચી સ્વીસ એરમાં ચેક ઇન કરી સાથે આવેલ મિત્રોથી છુટા પડ્યાં. રાતના સમયસર ફ્લાઈટ લાગોસના મુરતલા મહમદ એરપોર્ટથી ઉપડી. છેલ્લે છેલ્લે બારીમાં લાગોસને વિદાય આપી. બીજે દિવસે વહેલી સવારે Zurich એરપોર્ટ પર લેન્ડ થયા. એરલાઇન તરફથી બે દિવસ માટે 4 Star હોટલની સગવડ હતી. આ દરમ્યાન Zurich શહેર અને આસપાસના વિસ્તારોની મુલાકાત લીધી.

ઉત્તર સ્વીટઝરલેન્ડમાં Zurich સરોવરના ઉત્તર છેડે આવેલું Zurich શહેર વિશ્વનું

ગં. સ્વ. જયાબહેન વિશનજી એડનવાળા (લંડન)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. પ્રેમિલાબહેન કાંતિલાલ શાહ (અમદાવાદ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

બેકીંગ અને ફાયનાન્સ સેન્ટર છે. સૌ પ્રથમ સીટી ટુરીસ્ટ બસમાં બેસી Zurich સીટી અને કેબલકારની સફર કરવા ઉપડી ગયા. લગભગ બે કલાકની મુસાફરી બાદ કેબલ કાર સ્ટેશને પહોંચ્યા. મીની બસ જેવી ફરતી કેબલ કારમાં બેસી માઉન્ટ ટીટલીસ પર પહોંચ્યા આજુબાજુના સુંદર દ્રશ્યો અને બરફથી છવાયેલા ડુંગરોનો નજરો કાંઈક અલગ જ હતો. શિખર ઉપર પહોંચી અહીં બરફમાં ફરવાનો અને બરફના ગોળા થી રમવાનો આનંદ લીધો. વળતાં ફરીથી બસમાં બેસી સીટી ટુરનો આનંદ લીધો. Zurich ના મેઈન આર્કર્ષણો જેવા કે Old Town, સેન્ટ પીટર્સ ચર્ચ, વિશ્વ વિખ્યાત સ્ટેશન સ્ટ્રીટ વિ. જગ્યાઓની મુલાકાત લીધી દિવસના અંતે પાછા હોટલા પર પહોંચ્યા બીજે દિવસે Zurich ના મેઈન સ્ટેશનેથી ટ્રેનની મુસાફરીનો આનંદ લીધો. તે પછી શોપીંગ મોલમાં ફર્યા અને નેશનલ મ્યુઝીયમની મુલાકાત લીધી.

આ બે દિવસ સ્વીટઝરલેન્ડની સફરનો આનંદ લઈ Zurich મુંબઈની ફ્લાઈટમાં રવાના થયા. મુંબઈ એરપોર્ટ પર અમારી ફ્લાઈટ લેન્ડ થઈ. મોડી સાંજનો સમય હતો. પહેલાથી જ પ્લાનીંગ કરેલ તે પ્રમાણે મારા ફોઈના દીકરા અને વડીલ કેશરીચંદભાઈ એરપોર્ટ પર હાજર હતા. નલિનીના બા ગોદાવરીબેન તેમજ કેશરીચંદભાઈ અને તેમના કુટુંબીજનોનો દર વરસે ખૂબ જ સાથ અને સહકાર મળતો. તેમનો આભાર માનું એટલો ઓછો છે. તે સિવાય અન્ય કુટુંબીજનો અને મિત્રોનો સહકાર પણ ખરો જ. સર્વેનો આભાર.

આમ ૧૯૮૨ થી શરૂ થયેલી સફર ૧૯૯૬માં પૂર્ણ થઈ. ચૌદ વરસનો આફ્રિકાનો વનવાસ અહીં સમાપ્ત થયો. કેટલાક વાચકોના પ્રતિભાવ મળેલ. તે જાણી ખૂબ આનંદ થયો. સર્વે વાંચકો તેમ જ વાચકામિત્રના તંત્રી શ્રી શ્રેણિકભાઈનો ખૂબ ખૂબ આભાર..

જયશ્રી કૃષ્ણ

જય સચ્ચિદાનંદ!

(સમાપ્ત)

- અમૃતભાઈ વાચડા, મુંબઈ
મો. ૯૮૨૧૪ ૬૩૭૯૫

‘દષ્ટિ આઈ ક્લિનિક’ - ડૉ. વત્સલભાઈ પરીખ (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ધનાબહેન ગોપાલજી શાહ (માંડવી, કચ્છ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણા.

**દેવીબેન ગોકળદાસ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટની
સમસ્ત જ્ઞાતિજનો માટે જાહેરાત**

સ્વ. દેવીબેન પરીખ તથા સ્વ. ગોકળદાસ કાંતિલાલ પરીખની પુણ્યસ્મૃતિમાં “દેવીબેન ગોકળદાસ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ”, અમદાવાદ તરફથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે, જ્ઞાતિના જરૂરિયાતમંદ વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીઓને પ્રતિ વર્ષ ઉચ્ચ શિક્ષણ (ધોરણ ૧૦ પાસ પછીથી) માટે તેમજ જરૂરિયાતમંદ જ્ઞાતિજનને મેડિકલ સહાય મંજૂર કરવામાં આવશે. તે માટે તેઓ વર્ષ દરમિયાન ગમે ત્યારે એક વખત જ અરજી કરી શકશે. જેઓને આ સહાયની જરૂર જણાય ત્યારે તેઓ વિના સંકોચે અરજી કરી શકશે. ટ્રસ્ટ યોગ્યતાને આધારે અરજી મંજૂર કરશે. આ યોજના મુજબ કોઈપણ એક વ્યક્તિ / કુટુંબ (વિદ્યાર્થી અને મેડીકલ સહાય બંને)ને, આવેલ અરજીઓને વાંચીને, નિર્ણય કરીને યોગ્ય રકમ મોકલવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે. જો કોઈ વ્યક્તિની બિમારી લાંબો સમય ચાલે તેવી હોય તો તેવી વ્યક્તિ ફરી આવી અરજી પછીના વર્ષે પણ કરી શકે છે. રાહત માટે બીજી કોઈ સંસ્થામાં અરજી કરી હોય તો તેની વિગત આપવી. બીલ/રીસીપ્ટની ઝેરોક્ષ નકલ તા. ૧-૪-૨૦૨૧ થી ૩૧-૦૩-૨૦૨૨ સુધીની તા. ૧૦-૪-૨૦૨૨ સુધીમાં જ મોકલવાની રહેશે. અરજીની વિગતો તથા તે અંગેનો પત્ર-વ્યવહાર ગુપ્ત રાખવામાં આવશે. અરજદારે અરજીમાં જે તે ગામ/શહેરના જ્ઞાતિના પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિની સહી તેમજ તેમનું સરનામું, ફોન નંબર જણાવીને અરજી મોકલવાની રહેશે. નોંધ : અરજદારે આપેલા ફોર્મેટ મુજબ અરજી કરવાની રહેશે.

અરજી મોકલવાનું સરનામું :

ઉષાબેન સનતકુમાર પરીખ

દેવીબેન ગોકળદાસ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ,

૭૦૨, નીલદીપ ટાવર, નવરંગ ચાર રસ્તા, નિરવ કોમ્પ્લેક્સની બાજુમાં,

નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૪.

અરજીનો નમૂનો :

૧. અરજદારનું પુરું નામ - અટક સહિત

૨. અરજદારનું મૂળ વતન

સ્વ. મધુકરભાઈ પોપટલાલ શાહ (અમદાવાદ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણા.

સ્વ. મંજુલાબહેન રમેશચંદ્ર શાહ (કડીવાળા) પરીવારના જય શ્રી કૃષ્ણ

૩. મેડિકલ સહાય / અભ્યાસ માટે
૪. હાલમાં અભ્યાસ કરતા હોય તેની માહિતી
૫. બીલ / રીસીપ્ટની વિગત કુલ રકમ સાથે
૬. અરજદારનો ઘરનો તથા મોબાઈલ નંબર
૭. સાક્ષીની સહી, નામ, પૂરું સરનામું, ફોન નંબર સહિત
૮. તારીખ :   /   /
૯. અરજદારની સહી

- ઉષાબેન સનતકુમાર પરીખ
(ટ્રસ્ટી)

સુજ્ઞાતિજનો, એપ્રિલ, ૨૦૨૧ થી વાયડામિત્રમાં આપવામાં આવતી જા.ખ.ના બિલ તથા પેમેન્ટ, ભેટની રસીદ વોટ્સએપ અથવા ઈ-મેલ દ્વારા જ મોકલવામાં આવશે. જા.ખ. / ભેટ મોકલનારે જા. ખ. સાથે મોબાઈલ નંબર (વોટ્સએપ) અને / અથવા ઈ-મેલ અચૂક મોકલવા.

-ટીમ વાયડામિત્ર

વાયડા વણિક શ્રી વાયડ સંસ્થા અનુકરણીય

નાગપુર નિવાસી સ્વ. કુંદનબહેન લક્ષ્મણલાલ વાયડા અને સ્વ. લક્ષ્મણલાલ ચતુર્ભુજ વાયડાના પૂણ્ય સ્મરણાર્થે તેમના કુટુંબીજનો વિભૂતિભાઈ રતનલાલ કશ્યપ, વાગીશભાઈ રતનલાલ કશ્યપ, વૈભવભાઈ રતનલાલ કશ્યપ અને વિભોરભાઈ રતનલાલ કશ્યપ તરફથી રૂા. ૫૧,૦૦૦/- માતાજીના ચરણોમાં શ્રદ્ધાસુમનરૂપે સમર્પિત કર્યા છે. આ ઉમદા કાર્ય માટે વાયડ સંસ્થાને તેમનો હૃદયપૂર્વક આભાર પ્રગટ કરે છે.

- રમેન્દ્ર જે. પરીખ, પ્રમુખ
અજય એ. પરીખ, મંત્રી

જ્ઞાતિ સમાચાર

સમાચાર-સંપાદક : દીપક મહેન્દ્રભાઈ શાહ, દીપક મહેન્દ્રભાઈ શાહ, ૪૦, આરોહી રેસીડેન્સી, બિલોરી સોલિટર પાસે, સાઉથ બોપલ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૫૮

(M) 98791 10027, E-Mail : dmshah2163@gmail.com

પરીક્ષા પાસ

અમદાવાદ : રૂશીના નિખિલભાઈ શાહ, સેમેસ્ટર - ૫, કોમ્પ્યુટર એન્જીનીયરીંગ, (જીટીયુમાં પ્રથમ ક્રમાંકે ઉત્તીર્ણ થયેલ છે.)

માંડવી - કચ્છ : ડો. રાજ નીતિન શાહ (બી.એ.એમ.એસ.), શેઠ જે. પી. આર્યુવેદિક કોલેજ, જામનગરથી ફાઈનલ વર્ષ ૨૦૨૧માં ઉત્તીર્ણ થયેલ છે.

સગપણ

અમદાવાદ : શ્રી દિપકભાઈ મહેન્દ્રકુમાર શાહના સુપુત્ર ચિ અનિષ (હાલ USA)ના સગપણ હૈદ્રાબાદનિવાસી શ્રી કેશવભાઈ રેડડીની સુપુત્રી ચિ. નિધિ (હાલ USA)સાથે.

અવસાન

અમદાવાદ : મહેન્દ્ર જયંતીલાલ ગાંધી, તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૧નાં રોજ.

અમદાવાદ : મીનાબેન ભરતભાઈ મહેતા, ઉ. વ. ૭૧, તા. ૭-૪-૨૧નાં રોજ.

અમદાવાદ : રોનક નલિનકાંત શાહ, ઉ. વ. ૫૪, તા. ૨૦-૪-૨૧નાં રોજ.

અમદાવાદ : આશાબેન હર્ષદભાઈ પરીખ, ઉ. વ. ૬૮, તા. ૨૨-૪-૨૧નાં રોજ.

અમદાવાદ : હસમુતીબેન પ્રકાશચંદ્ર શાહ, ઉ. વ. ૮૦, તા. ૨૧-૪-૨૧નાં રોજ.

અમદાવાદ : પન્નાબેન ગૌતમભાઈ કાશીપારેખ, ઉ. વ. ૮૦, તા. ૨૦-૪-૨૧નાં રોજ.

પાટણ : હસમુતીબેન પોપટલાલ પરીખ, તા. ૧૦-૪-૨૧નાં રોજ.

પાટણ : ગં. સ્વ. સુશીલાબેન જયંતિલાલ શાહ, ઉ. વ. ૯૨, તા. ૨૩-૪-૨૧નાં રોજ.

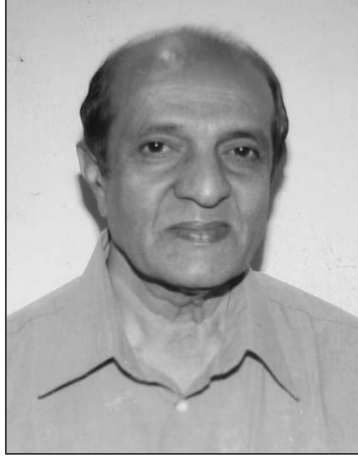
ભૂજ : ભગવાનલાલ દેવચંદ શાહ, ઉ. વ. ૮૩, તા. ૨૫-૪-૨૧નાં રોજ.

ભૂજ : રસિકભાઈ લક્ષ્મીદાસ શાહ, તા. ૨૦-૪-૨૧નાં રોજ.

પાટણ-અમદાવાદ : કલ્પેશ સૂર્યકાંતભાઈ પરીખ, ઉ.વ. ૫૬, તા. ૧-૫-૨૦૨૧

ભરુચ : કામિની હેમંત મારફતીયા, ઉ.વ.૫૮, તા. ૨૭-૪-૨૦૨૧

શ્રધ્ધાંજલિ

સ્વ. શ્રી શરદભાઈ ચંદુલાલ પરીખ
જન્મ તા. ૧૨-૭-૧૯૪૫ શ્રીજી ચરણ : ૨૨-૧૧-૨૦૨૦

જીવન સદા એવું જીવ્યા કે જોનારા જોયા કરે,
કર્મ સદા એવા કર્યા કે,
સૌના હૃદયમાં ગુંજયા કરે,
દુઃખથી ડર્યા નથી, વ્યવહાર કદી ચૂક્યા નથી,
ધર્મ કદી ભૂલ્યા નથી,
સુખ-દુઃખમાં સદાય હસતાં રહ્યાં,
મન નથી માનતું કે,
તમે અમારી વચ્ચે નથી,
પ્રભુ આપના આત્માને યિર શાંતિ અર્પે
એજ પ્રાર્થના.

ઉમા શરદ પરીખ

સૌરીન શરદ પરીખ
ક્ષમા સૌરીન પરીખ
નમ્ય સૌરીન પરીખ

મો. ૯૫૭૪૨ ૭૭૯૩૭
૯૩૭૭૦ ૭૩૫૪૩

શૌનક શરદ પરીખ
કુંજલ શૌનક પરીખ
કાજલ શૌનક પરીખ

તથા પરીખ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ

શ્રધ્ધાંજલિ

સ્વ. પ્રકુલભાઈ ઠાકરશી શાહ

જન્મ તારીખ: ૨-૯-૧૯૬૨, નલિયા સ્વર્ગવાસ: ૨૭-૫-૨૦૨૦, ભુજ

સુની થઈ ગઈ મનની દિવાલો,
સુના થઈ ગયા ઘરના આંગણીયા,
પ્રેમથી આવકારો દેનારા હવે નહિ મળે,
જીવન એવું જીવી ગયા કે જોનારા જોયા કરે,
કર્યા એવા કાર્યો કે સૌના હૃદયમાં ગુંજયા કરે,
દુઃખથી કદી કર્યા નહિ, સુખથી કદી છલકાયા નહિ,
વહેવાર કદી ચૂક્યા નથી, ધર્મ કદી ભૂલ્યા નથી,
સૌના હૃદયમાં વસતા વસતા પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા,
આપના આત્માને શાંતિ અર્પે એ જ પ્રાર્થના.

ઠાકરશી જેઠાલાલ શાહ

કિશોરભાઈ પ્રાગજી શાહ

વિપુલ ઠાકરશી શાહ

વિમળાબેન છોટાલાલ શાહ

પ્રવિણાબેન પ્રદીપભાઈ શાહ

પ્રીતિબેન પ્રકુલભાઈ શાહ

રોનક પ્રકુલભાઈ શાહ

હિરલ, રાધિકા, હિમાદ્રી, જય, હર્ષ

ચન્દ્રપ્રભા ઠાકરશી શાહ

રેખાબેન કિશોરભાઈ શાહ

પૂર્વિ વિપુલ શાહ

સરલાબેન શિરીષભાઈ શાહ

પ્રીતિબેન પરેશભાઈ શાહ

સ્વ. જેઠાલાલ મોરારજી શાહ પરિવારના સૌને જય શ્રી કૃષ્ણ

શ્રધ્ધાંજલિ

ગં.સ્વ. સુશીલાબેન જયંતિલાલ શાહ શ્રીજી ચરણ તા. ૨૩-૦૪-૨૦૨૧

આપ અમારી જુંદગીમાં મમતા ઘણી મૂકી ગયા,
એકલા ખૂણે રડી લઈશું જ્યારે આવશે યાદ,
ક્યારે કલ્પી ન શકાય તેવી તમારી ઓચિંતી વિદાય
અમારું કાળજુ કંપાવી ગઈ.

પરમાત્મા આપના દિવ્ય આત્માને શાંતિ અર્પે એવી પ્રાર્થના...

શોકાવુર

સ્વ. જયંતિલાલ જીવણલાલ શાહ પરિવાર

સ્વ. જયેન્દ્રભાઈ જયંતિલાલ શાહ - સ્વ. આશાબેન જયેન્દ્રભાઈ શાહ

મનિષ - હીના, ચિરાગ - કિંજલ, ધવલ - દીક્ષા,

વિનિત, નિરજ, જૈમિક, વિવાન

ગં.સ્વ. ભારતીબેન કિરીટકુમાર શાહ

સ્વ. ઉષાબેન મધુસુદન શાહ

સ્વ. જગદીશભાઈ જયંતિલાલ શાહ

સ્વ. પ્રતિમા પંકજકુમાર શાહ

નિષા, અંકિત, પરશી

વર્ષા નયનકુમાર ચોક્સી, જય ચોક્સી

તુષાર જયંતિલાલ શાહ, બીના તુષાર શાહ

અભિ - માર્ગી - યુગ, મિતવા શાહ

શ્રધ્ધાંજલિ

સ્વ. હસુમતીબહેન પ્રકાશચંદ્ર શાહ

જન્મ તા. ૩૧-૧-૧૯૪૧ શ્રીજીયરણ તા. ૨૧-૪-૨૦૨૧

૨, સરગમ એપા.,
ન્યુ વિકાસગૃહ રોડ,
પાલડી, અમદાવાદ

પરમકૃપાળુ પરમાત્મા આપના
જીવાત્માને ચિર : શાંતિ અર્પે
તેમજ આવી પડેલ દુઃખ સહન કરવાની
સૌને શક્તિ અર્પે એ જ પ્રાર્થના

શ્રી અમદાવાદ દશા વાયડા વણિક જ્ઞાતિ ટ્રસ્ટ

Best Wishes From

**Shri Jethalal Acharatlal Parikh
& Smt. Vidhyagauri Jethalal Parikh Family**

RJP Infrastructure Pvt. Ltd.

Civil Engineers & Contractors - Since 1970

An ISO 9001 : 2008 Company

4th Floor, **RJP House**, Anandnagar Cross Road,
Satellite, Ahmedabad-380015.
079-26931248, 49, 52

J.J. Parikh & Brothers

Pharmaceutical Distributors

Since 1947

Mahakant Building, Opp. V.S. Hospital,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26576493, 26575693

J. Bipinchandra & Co.

Pharmaceutical Distributors

Since 1990

Nagarshethno Vando
& Biscuit Gali, Nr. Pankor Naka,
Ahmedabad-380001.

J. J. Parikh Pharma Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Distributors

Since 1996

C & F Agent for Pharmaceutical Companies

Vidhya Estate, Nr. Ekta Hotel,
Sarkhej, Ahmedabad.

**Late Shri Jashubhai J. Parikh - Adv.
Mrugesh J. Parikh – Advocate**

Panel Advocate of more than 15 insurance companies

3rd Floor, Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26577317

JARUN

Pharmaceuticals Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Company

Since 2007

3rd Floor Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.

Ramendra – Gita Parikh
Keval – Kinnari
Chinmayee, Sharman
Vrajesh – Shefali Shelat
Om, Arjun

Jashubhai – Kokilaben Parikh
Harshul – Alpa , Mrugesh - Ratna
Bhrita, Darsh, Parita, Darshil
Bakul – Nita Dalal
Meera – David Burns
Chinmay

Umakant – Maya Parikh
Ina
Hiren – Shruti
Harshank, Mishika
Bhavesh – Shital Choksi
Shivam, Ritika

Regi. under RNI No. 6316/57. Permitted to post at Ahmedabad PSO On
10th of every month under postal regd. No. MEH Dn.-296/2019-2021
Issued By SSP, Mehsana, Valid upto 31-12-2021

પ્રકાશન ૧૦/૫/૨૦૨૧

ઈન્દુભાઈ ડાહ્યાભાઈ શાહ પરિવાર

તથા સર્વે કુટુંબીજનોના જય શ્રી કૃષ્ણ

મધુબન, અપંગ માનવ મંડળ પાસે, ડો. વિક્રમ સારાભાઈ રોડ,
અટીરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૫

PRINTED BOOK

If undelivered please return to: **SHRENİK PARIKH**, B-7, Shree Siddhi Duplex, nr. Apollo Hospital City Centre, Ambawadi, Ahmedabad - 380006
E-mail : vayvaset@gmail.com

Printed and Published by SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH on behalf of AKHIL BHARTIYA VAYADA PARISHAD ASSOCIATION and printed at Shree Vallabh Printery, 2/B, Ellisbridge Shopping Centre, Behind Ellisbridge Police Station, Opp. Town Hall, Ahmedabad - 380 006 and published from B/7, Shree Siddhi Duplex, Near Apollo Hospital City Centre, Core House, Near Police Quarter, Parimal Garden, Ahmedabad - 380 006. Editor - **SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH**